

Ron Kangas, God worden

Uit: Affirmation & Critique, Vol.VII no.2, okt. 2002, p.1-30

God worden: voor velen is het verbazingwekkend om te suggereren, en zelfs te geloven en te onderwijzen, dat volgens de Bijbel de verlost, gerechtvaardigde, wedergeboren gelovigen in Christus uiteindelijk God zullen worden in de zin dat ze in leven en natuur gelijk zullen zijn aan God, maar niet in de Godheid, dat wil zeggen, niet in rang of positie, en niet als voorwerp van aanbidding. Dit zal plaatsvinden zo nader enige wezenlijke verandering in de Godheid, in het eeuwige, onveranderlijke, drie-enige Wezen van de ene ware en unieke God.

We zijn ons er echter van bewust dat velen met ontzetting zullen reageren wanneer ze geconfronteerd worden met de bewering dat wij, die in Christus geloven en in Christus zijn, in Christus en door Gods volledige verlossing God zullen worden in de beperkte zin die hier wordt geschetst. Sommigen zullen dit onmiddellijk als een heidense opvatting beschouwen die de transcendentie en majesteit van God lastert. Anderen zullen volhouden dat de Schrift dit verbiedt als afgoderij en godslastering. Zonder verder te lezen dan deze inleidende alinea, zouden sommige lezers ons kunnen beschuldigen van ketterij of godslastering, of van het toegeven aan en vervolgens verspreiden van het woord van de slang in Gen.3:5: "U zult als God zijn" (...)

Ondanks zekere tegenstand willen wij zo duidelijk mogelijk een volledig en evenwichtig getuigenis afleggen van de goddelijk geopenbaarde waarheid in de Schrift, namelijk dat wij, de gelovigen in Christus, in Christus, door Gods verlossing en volgens Gods heilsplan, God kunnen en zullen worden in leven, in natuur, in gestalte en in manifestatie, maar niet in de Godheid en nooit als voorwerp van aanbidding. Daarom willen wij deze editie van *Affirmation & Critique* wijden aan de wonderbaarlijke kwestie van de vergoddelijking in Christus.

Als eerste essay in dit themanummer dient het als inleiding op ons onderwerp (...) Het is een poging om een geïnformeerd, oordeelkundig en bijbels overzicht te geven van de verbazingwekkende waarheid, geopenbaard in de Schrift, dat wij, de gelovigen in Christus, in Christus God kunnen worden in leven, in natuur, in gestalte, in verschijning en in manifestatie, maar niet in de Godheid en niet als een voorwerp van aanbidding (...)

1. De ene ware en levende God

Elke discussie over de vergoddelijking van de gelovigen in Christus moet worden beheerst, geleid en beperkt door één overkoepelende gedachte: Er is slechts één ware en levende God. De ene, ware God is zelfstandig, eeuwig, oneindig, persoonlijk, immaterieel, transcendent, alwetend, alomtegenwoordig en almachtig. Er is nooit een andere God geweest en er zal er ook nooit een zijn dan, of naast, de ene, unieke God.

Dit is de meest fundamentele openbaring in de Schrift. In vele gevallen en op vele manieren zegt de Bijbel dat God uniek één is: "Er is maar één God" (Rom.3:30; 1Kor.8:4; 1Tim.2:5). "U bent er getuige van geweest opdat u zou bespreken dat alleen de HEER God is; er is geen ander naast Hem" (Deut.4:35). "Wees u er daarom van bewust en laat goed tot u doordringen dat alleen de HEER God, boven in de hemel en hierbeneden op de aarde; een ander is er niet" (Deut.4:39). "U bent groot, U doet wonderen, U alleen bent God" (Ps.86:10). "Mijn getuige zijn jullie - spreekt de HEER - VÓÓR Mij is er geen god gevormd, en na Mij zal er geen zijn" (Jes.43:10). "Dit zegt de HEER, Israëls koning en bevrijder, de HEER van de hemelse machten: Ik ben de eerste en de laatste, er is geen god buiten Mij" (Jes.44:6). "Wie heeft dit van meet af aan laten horen, wie heeft het lang tevoren aangekondigd? Was Ik dat niet, de HEER? Buiten Mij is er geen god. Alleen Ik ben een rechtvaardige God, alleen Ik breng redding" (Jes.45:21). Het is een onweerlegbaar feit dat er één God is en dat er buiten Hem geen ander kan zijn, niet hier of ergens anders, niet nu en nooit.

De enige ware God is Jhwh Elohim, de grote ongeschapen, eeuwige Ik Ben. Hij, en Hij alleen, heeft de grond om te verklaren: "Ik Ben." Hij bestaat zelf en heeft geen oorzaak buiten zichzelf; Hij is dus uniek omdat Hij een niet-contingent Wezen is, dat voor zijn bestaan alleen van zichzelf afhankelijk is. God is. "Wie Hem wil naderen, moet geloven dat Hij bestaat" (Hebr.11:6). Als de Ik Ben, is Hij. Hij alleen heeft een onafhankelijk bestaan; wij daarentegen zijn volledig en eeuwig afhankelijke wezens. Dit betekent dat zelfs in de eeuwigheid, wanneer we verheerlijkt zijn om God te worden, zowel in uitdrukking als in leven en natuur, we Gods schepselen zullen blijven, altijd op Hem vertrouwend. Hoewel we in Christus God zullen worden, zullen we niet los van onze organische verbondenheid met Hem bestaan. We zullen niet bestaan als onafhankelijke goden die heersen over een wereld die we zelf hebben geschapen. We zijn er om Hem te verheerlijken.

Enerzijds worden we God in Christus; anderzijds is alleen Hij – alleen Hij is Ik Ben – en wij niet. Hoe meer we Hem worden, hoe meer we beseffen dat we niets zijn zonder Hem of los van Hem. Als de Ik Ben is Hij de eeuwige, zelfbestaande, altijd bestaande God.

Deze unieke God, de Ik Ben, is de Schepper en Onderhouder van het universum en alles wat daarin is: "In het begin schiep God de hemel en de aarde" (Gen.1:1). "Hoe talrijk zijn uw werken, HEER. Alles hebt U met wijsheid gemaakt" (Ps.104:24). "HEER van de hemelse machten, God van Israël, U die op de cherubs troont, U alleen bent God van alle koninkrijken op aarde. U hebt de hemel en de aarde gemaakt" (Jes.37:16).

"Hij laat zich ook niet bedienen door mensenhanden alsof er nog iets is dat Hij nodig heeft, Hij die zelf aan iedereen leven en adem en al het andere schenkt" (Hand.17:25). "Alles is uit Hem ontstaan, alles is door Hem geschapen, alles heeft in Hem zijn doel" (Rom.11:36). "Door het geloof komen we tot het inzicht dat het heelal door het woord van God geordend is, dat dus het zichtbare is ontstaan uit het niet-zichtbare" (Hebr.11:3). "U kom alle lof, eer en macht toe, Heer, onze God, want U hebt alles geschapen: uw wil is de oorsprong van alles wat er is" (Opb.4:11).

De unieke, scheppende God is onveranderlijk en eeuwig: "Ik, de HEER, ben niet veranderd" (Mal. 3:6). "Elke goede gave, elk volmaakt geschenk komt van boven, van de Vader van de hemel-lichten; bij Hem is nooit enige verandering of verduistering waar te nemen" (Jak.1:17). "Nog voordat de bergen waren geboren, voor U de aarde en land had gebaard - U bent, o God, van eeuwigheid tot eeuwigheid" (Ps.90:2). "Weet je het niet? Heb je het niet gehoord? Een eeuwige God is de HEER, schepper van de einden der aarde. Hij wordt niet moe, Hij raakt niet uitgeput" (Jes.40:28). "Dit zegt Hij die hoog is en verheven, die troont in eeuwigheid - heilig is zijn naam" (Jes.57:15). "Zijn onzichtbare eigenschappen zijn vanaf de schepping van de wereld zichtbaar in zijn werken: zijn eeuwige kracht en goddelijkheid zijn voor het verstand waarneembaar. Er is dus niets waardoor zij te verontschuldigen" (Rom. 1:20). "Aan de Koning der eeuwen, de onvergankelijke, onzichtbare en enige God, zij de eer en glorie tot in alle eeuwigheid. Amen" (1Tim.1:17).

De enige God – de unieke, zelfbestaande, eeuwig bestaande God – is onze enige bron; wij zijn voor ons bestaan van Hem afhankelijk en vertrouwen op zijn openbaring voor alle waarheid over Hemzelf (...) De waarheid over God is fundamenteel voor en bepalend voor onze presentatie van vergoddelijking, want deze waarheid stelt de noodzakelijke grenzen. Gelovigen in Christus kunnen niet vergoddelijkt worden in de zin van deel uitmaken van de Godheid, een voorwerp van aanbidding worden of deelnemen aan Gods ondeelbare eigenschappen (bijvoorbeeld zelfbestaan en oneindigheid).

Naarmate gelovigen God worden in Christus en door Gods organische verlossing, worden het bestaan en de eigenschappen van God op geen enkele wijze bedreigd. Een andere God kan en zal nooit ontstaan. Er zijn permanente grenzen aan onze vergoddelijking: in Christus worden we God in leven en in natuur, tot Gods manifestatie, maar we worden geen God in de Godheid of als een voorwerp van aanbidding.

God wordt in Zijn eeuwige wezen niet beïnvloed door het feit dat gelovigen één worden met Hem in leven en natuur (...) Er gebeurt niets met God in zijn eeuwige Godheid zodra wij God worden in de beperkte zin van het bestaan met zijn leven, natuur en overdraagbare eigenschappen. God blijft de ene, unieke, ware God, zelfbestaand, eeuwig, oneindig, onveranderlijk en transcendent. Hoewel wij dit feit respecteren, stellen wij niettemin dat in Gods plan de gelovigen in Christus God zullen worden op een manier die zijn unieke Godheid behoudt, terwijl zijn kinderen, tot zijn welbehagen, in alle opzichten hetzelfde worden als Hij, zoals Hij dat wenst.

We kunnen tegelijk de waarheid over God en de waarheid over de vergoddelijking handhaven, omdat God deze twee aspecten kent: een aspect dat verwijst naar zijn verhevenheid boven alles en zijn absolute ontoegankelijkheid en onmededeelbaarheid, en een ander aspect dat verwijst naar de demonstratie van Zijn grote liefde door tot de mens te komen en Zich met ons menselijk geslacht te verenigen. (Robichaux in 1996)

Gods handelen in zijn heilsplan, waardoor Hij in Christus zijn leven, natuur en overdraagbare eigenschappen met ons deelt, maakt onze vergoddelijking mogelijk. Gods transcendentie, ontoegankelijkheid en onmededeelbaarheid handhaven zijn unieke, eeuwige Godheid en bepalen de grenzen van onze vergoddelijking. Van eeuwigheid tot eeuwigheid is Hij alleen God, maar in de eeuwigheid zullen wij God in Hem zijn. Hij alleen zal aanbeden worden, en wij, zijn vergoddelijkte uitverkorenen, zullen het voortouw nemen in de aanbidding van Hem.

2. De satanische leugen

Sommige critici van elke leer over vergoddelijking beweren al snel dat de stelling dat gelovigen God kunnen worden door Gods verlossing, neerkomt op het bezwijken voor Satans verleiding zoals opgetekend in Genesis 3. Dit is onterecht: het feit dat er een duivelse namaak van een bepaalde goddelijke waarheid kan bestaan, is geen reden om de realiteit van de goddelijke waarheid zelf te ontkennen (...)

De satanische leugen in Gen.3:5: "Jullie zullen als God zijn en zullen kennis hebben van goed en kwaad" was de verleidelijke belofte van de slang aan de vrouw. Door zijn rebellie tegen God en de daaruit voortvloeiende waanzin is de duivel een boze vader geworden, die zichzelf in zijn kinderen reproduceert en hen tot slangen maakt als zijn evenbeeld en uitdrukking (Joh.8:44). De mensen, door God geschapen naar zijn beeld en gelijkenis om door wedergeboorte zijn evenbeeld te zijn, zijn door Satan misbruikt voor zijn vervalsing van de goddelijke heilsorde, zijn tegenplan met de bedoeling God te bespotten en zichzelf te verheerlijken.

Wij belijden dat wij als gevallen mensen slangen zijn, kinderen van de duivel, maar God heeft zijn eniggeboren Zoon voor ons gegeven, Hem gezonden in de gedaante van het vlees van de zonde en met betrekking tot de zonde. Aan het kruis stierf de Zoon van God, die de Zoon van de Mens was geworden, niet alleen als het Lam van God om de zonde van de wereld weg te nemen, maar ook als de vervulling van het type van de bronzen slang (Joh.3:14) om de duivel te vernietigen (Hebr.2:14) en in dit bestaan met de zonde af te rekenen (Rom.8:3).

Door in Christus te geloven, kunnen wij nu uit God geboren worden om eeuwig leven te ontvangen en zo kinderen van God te worden, die het leven en de natuur van God bezitten. Door de genade en barmhartigheid van de Heer verwerpen wij de verleiding om als God te worden in de zin van het kennen van goed en kwaad. Deze herhaling van satanische zelfvergoddelijking verafschuwen en veroordelen wij zonder voorbehoud. Wij zijn het er echter niet mee eens dat de leugen ons de waarheid zou moeten ontnemen of dat het valse ons het ware zou moeten ontnemen. Dit betekent dat we de gedachte verwerpen dat het vermijden van de satanische leugen vereist dat we het uiteindelijke doel van de goddelijke economie verloochenen – namelijk dat gelovigen één worden met God, niet in de zin van het kennen van goed en kwaad (Gen.3), maar in de zin van God worden in leven en in natuur, tot zijn manifestatie. Moge Gods volk leren onderscheid te maken tussen het namaaksel (Satans imitatie) en het ware (Gods openbaring) en zo de betreuenswaardige fout vermijden om het laatste te verloochenen uit afkeer van het eerste. We zullen niet toestaan dat de alomtegenwoordigheid van de leugen ons ervan weerhoudt de kostbaarheid van het ware te verkondigen. We verwerpen tegelijkertijd de satanische namaak en verkondigen de goddelijke werkelijkheid. We verzoeken daarom niemand te denken dat men de leer over de vergoddelijking kan weerleggen door simpelweg Gen.3 aan te halen. Zoiets is zinloos tegen de waarheid.

3. Onjuiste opvattingen over vergoddelijking

Aangezien de duivel een leugenaar en bedrieger is die niets liever wil dan de satanische leugen in stand houden, is het geen verrassing dat er valse ideeën over vergoddelijking bestaan.

3.1 Het concept van de aangeboren goddelijkheid van de mens

Een misvatting over vergoddelijking is de bewering dat de mens in de kern van het zelf in wezen goddelijk is en dit alleen maar hoeft te beseffen om vervolgens het zogenaamde God-zelf te activeren, het zelf dat, naar verluidt, één is met God en zelfs God is.

Dit idee is gangbaar onder (CvdL: sommige) mystici, gnostici (zowel oude als moderne) en aanhangers van de New Age-filosofie. De onderliggende gedachte is dat er in de menselijke natuur een vonk van goddelijkheid verborgen ligt die ontketend moet worden. Vergoddelijking bestaat in deze visie niet uit het worden van God, maar uit het inzicht dat men al God is. Dit innerlijke Zelf moet zorgvuldig ontdekt worden door persoonlijke ontwikkeling.

Deze opvatting is vreemd aan de Schrift en in strijd met de aard van de mensheid in Gods schepping. De Bijbel suggereert nergens dat mensen van nature goden zijn of dat er een goddelijke vonk, een gevangen element van goddelijkheid, in de mens aanwezig is. Volgens het Woord van God kan het goddelijke element alleen in een gevallen mens komen doordat die persoon in Christus gelooft, door het geloof gerechtvaardigd wordt en uit God geboren wordt om een kind van God te worden. Met andere woorden, het goddelijke element komt een mens binnen, niet door geboorte, door menselijke voortplanting, maar door wedergeboorte, de goddelijke regeneratie.

Dit is in overeenstemming met de aard van de mens in Gods schepping. De mens bestaat uit drie delen: geest, ziel en lichaam. De menselijke geest, hoewel vergelijkbaar met het leven van God en de Geest van God, is noch het goddelijke leven, noch de goddelijke Geest. De geest van de mens is niet iets goddelijks in de mens, maar iets in de mens dat op God lijkt en in staat is God te ontmoeten, God te ontvangen, God te bevatten en één met God te zijn. Om deze reden is het mogelijk – en voor gelovigen een glorieus feit! – dat de door God geschapen menselijke geest door God kan worden wedergeboren om met God verenigd te worden, met God te versmelten en één met God te zijn. Wij verwerpen het concept van de aangeboren goddelijkheid van de mens; wij bevestigen het aangeboren vermogen van de mens, als schepsel van God, om uit God geboren te worden en God te worden in leven en in natuur, maar niet in de Godheid.

3.2 Het concept van evolutie naar God

Een andere misleidende opvatting over vergoddelijking is het concept van evolutie tot God. Volgens deze denkrichting is een mens geen God, maar heeft hij wel de potentie, mits er voldoende tijd is, om tot God te evolueren. "God wil dat wij Hem (of Haar of Het) worden. We groeien naar goddelijkheid toe. God is het doel van de evolutie."

Alleen, de mensheid kan de kloof tussen God en de mens niet overbruggen door evolutie, ook al gaat die geleidelijke, stapsgewijs. Wij verwerpen dit concept.

Helaas blijven sommige hedendaagse religieuzen, zonder onderscheidingsvermogen, evolutie tot God verwarren met het worden van God in Gods plan en blijven ze degenen die het laatste verkondigen ervan beschuldigen het eerste te onderwijzen. Laten we daarom ondubbelzinnig duidelijk zijn: we verwerpen elke gedachte dat mensen tot God kunnen evolueren. Dit idee is niets anders dan de ware en levende God onwaardig.

Het is jammer dat sommigen geen onderscheid kunnen maken tussen evolutie tot God en gelovigen die God worden in de goddelijke heilsorde door de goddelijke beschikking. Door hun onvermogen om onderscheid te maken tussen verschillende zaken, beschuldigen ze ten onrechte degenen die de bijbelse waarheden van Gods heilsorde onderwijzen, met name het cruciale van Gods werk in zijn verlorene volk, van het verspreiden van ketterij.

Het is bijvoorbeeld volstrekt onjuist en ongegrond om ons ervan te beschuldigen dat we leren dat mensen evolueren tot God. Volgens de Bijbel geloven en leren wij dat de Drie-eenige God in Christus als de Geest zichzelf uitdeelt aan de gelovigen, zijn element in hen inblaast en ervoor zorgt dat zij doordrongen en verzadigd worden met zijn leven en natuur om zijn manifestatie te zijn. Het feit dat wij, als kinderen van God, in Christus deelhebben aan het leven en de natuur van God in Christus, betekent niet dat we God zelf worden in zijn Godheid. Ja, de Drie-eenige God is in ons aan het werk en we hebben deel aan zijn leven, natuur en overdraagbare eigenschappen, maar we evolueren absoluut niet tot de Godheid. Het idee van evolutie tot God is volstrekt onverenigbaar met het worden van God in leven en natuur volgens Gods heilsplan (...)

4. Een definitie van vergoddelijking

Gods economie is Gods plan en ordening om zichzelf te verdelen over mensen met hun lichaam, ziel en geest als hun leven, hun levensvoorziening en hun alles, om hen tot zijn eeuwige, collectieve manifestatie te maken, het Lichaam van Christus, dat zijn voltooiing vindt in het Nieuwe Jeruzalem. De uitwerking van een dergelijke economie impliceert dat God in Christus mens moet worden, zodat de mens in Christus God kan worden in leven, in natuur, in gestel, in uiterlijk en in manifestatie, maar niet in de Godheid en niet als voorwerp van aanbidding.

We worden God in de zin dat we door wedergeboorte uit God geboren worden en vervolgens doordrenkt en doordrongen worden met God, totdat we volledig geheiligd, getransformeerd en gevormd zijn naar het beeld van Christus, de eerstgeboren Zoon van God.

Dit proces van vergoddelijking, van God worden, wist onze menselijkheid niet uit en verandert onze status als schepselen niet. We zullen voor altijd schepselen en mensen blijven. Bovendien betekent vergoddelijking zeker niet dat we verhoogd zullen worden om deel uit te maken van de Godheid of dat we Gods ondeelbare eigenschappen zullen delen. Nadat we volledig vergoddelijkt zijn, zullen we niet in staat zijn uit het niets te scheppen en zullen we nooit almachtig, alwetend of alomtegenwoordig zijn. Evenmin zullen we het punt van zelfbestaan bereiken, een toestand die uniek is voor God.

Hoezeer we ook op God mogen lijken, voor eeuwig zullen we van Hem afhankelijk zijn voor ons bestaan, voortdurend etend van de boom des levens en drinkend van de rivier des levens – tekenen, voor de laatste keer onthuld in Openbaring 22, van het voortdurend ontvangen van de Drie-eenige God als onze levensbron. Hoewel we volledig één zullen zijn met God, zullen we nooit als God aanbeden worden. Integendeel, we zullen het voortouw nemen om Hem te aanbidden die leeft tot in eeuwigheid. We zullen niet van nature God zijn, maar alleen door genade. God is God in zichzelf; wij zijn God niet in onszelf, maar alleen in Hem, door Hem, met Hem en via Hem.

Dit begrip van hoe gelovigen God worden in Gods heilsplan is evenwichtig, omdat het de volledige omvang van onze deelname aan Gods goddelijkheid uitzet en tegelijkertijd de mate van die deelname beperkt, terwijl het de eeuwige scheiding tussen de Drie-eenige God en zijn verlorene, wedergeboren, getransformeerde en verheerlijkte volk in stand houdt. We zullen God worden in leven en natuur, maar we zullen niet God worden in zijn Godheid of God-zijn. Er zal dus nooit meer dan één ware God over het hele universum heersen. Onze vergoddelijking zal ons noch verheffen tot de positie van Godheid, noch de Godheid verminderen.

We zijn geschapen om God te worden, maar we zijn niet als God geschapen. Gen.2:7 ("God blies de mens levensadem in de neus") betekent niet dat God zijn wezen in de mensheid heeft geïnjecteerd ten tijde van de schepping. Bij de schepping bezitten mensen niet de eeuwige goddelijke Geest, maar slechts de geschapen menselijke geest. Er is geen goddelijke vonk of aangeboren goddelijke natuur in de mens bij de schepping. Dit doet niets af aan het feit dat mensen naar Gods beeld zijn geschapen om God uit te drukken; echter, het hebben van Gods beeld maakt ons niet tot God.

We worden God niet door de schepping, maar door wedergeboorte en transformatie, en dit was Gods bedoeling met de schepping. Hij schiep ons opdat Hij ons zou wederbaren en ons zo tot zijn kinderen zou maken. Daarom is de schepping bedoeld voor vergoddelijking door wedergeboorte. Weer zien we dat we van nature niet God zijn. Wij, die geschapen zijn om God uit te drukken, worden God in Christus, door Gods verlossing en volgens Gods heilsplan. In Christus werd God mens, opdat de mens in Christus God zou worden in leven en natuur, maar niet in de Godheid, om het Lichaam van Christus voort te brengen en op te bouwen.

5. Het getuigenis van de Schrift

Van deze waarheid getuigt de Schrift overvloedig. Sommigen zullen zich misschien meteen afvragen: "Leert de Bijbel dat we God kunnen worden?" Het antwoord hangt af van wat er bedoeld wordt met de uitspraak dat de Bijbel iets leert. Misschien zegt de Schrift niet expliciet dat we God zullen worden. Evenmin verklaart het Woord expliciet dat God drie-enig is; niettemin openbaart de Bijbel dat God eeuwig drie-enig is, samenlevend en één zijnde als de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Net zoals de Bijbel openbaart dat God drie-enig is, openbaart het Woord dat de gelovigen in Christus door Gods genade God worden, ter vervulling van Gods heilsplan.

5.1 De gelovigen in Christus zijn kinderen van God

"Bedenk toch hoe groot de liefde is die de Vader ons heeft geschonken! Wij worden kinderen van God genoemd, en dat zijn wij ook (...) Geliefde broeders en zusters, wij zijn nu al kinderen van God" (1Joh.3:1-2). Hoe zijn wij volgens de Schrift kinderen van God geworden? Het enige juiste en accurate antwoord is dat wij uit God geboren zijn. Het is een ernstige en kwalijke afwijking van de waarheid om dit feit te ontkennen. "Wie Hem ontvingen en in zijn naam geloven, heeft Hij het voorrecht gegeven om kinderen van God te worden. Zij zijn niet op natuurlijke wijze geboren, niet uit lichamelijk verlangen of uit de wil van een man, maar uit God" (Joh. 1:12-13). Kinderen van God zijn uit God geboren, niet door God geadopteerd. Het woord "geboren" hier interpreteren als "geadopteerd" is de duidelijke betekenis van de tekst negeren.

Dit is geen op zichzelf staand bewijs dat gelovigen uit God zijn geboren. "Ieder die rechtvaardig leeft is uit God geboren" (1Joh.2:29). "Ieder die liefheeft is uit God geboren en kent God" (1Joh.4:7). "Ieder die gelooft dat Jezus de christus is, is uit God geboren, en ieder die de Vader liefheeft, heeft ook lief wie uit Hem geboren zijn" (1Joh.5:1). "Hij wilde ons door de verkondiging van de waarheid tot leven roepen, zodat wij als het ware de eerste opbrengst van zijn schepping zijn" (Jak.1:18).

"Niemand kan het koninkrijk van God binnengaan tenzij hij geboren wordt uit water en Geest" (Joh.3:5). Dit verwijst naar de goddelijke geboorte, onze wedergeboorte. Die vindt plaats in onze geest, die door God juist voor dit doel is geschapen. "Wat geboren is uit de Geest is geestelijk" (Joh.3:6), en dan geldt: "De Geest zelf verzekert onze geest dat wij Gods kinderen zijn" (Rom.8:16).

Laat de waarheid luid en duidelijk verkondigd worden: Wij zijn niet door God geadopteerd, maar uit God geboren! Toen onze geest door Gods levende woord opnieuw geboren werd (1Petr.1:23), zijn wij uit God geboren om zijn kinderen te worden. Als kinderen van de Vader hebben wij het leven van de Vader, dat eeuwig is, en de natuur van de Vader, die goddelijk is. Wij hebben echter niet zijn Vaderschap. Omdat wij kinderen van God zijn, zijn wij in leven en natuur gelijk aan God, onze Vader. Menselijke kinderen hebben het leven en de natuur van hun ouders, en kinderen van God hebben het leven en de natuur van hun Vader.

Als we geloven dat we door onze nieuwe geboorte uit God geboren zijn om kinderen van God te zijn, dan geloven we eveneens dat we, in een bepaalde, beperkte zin, God zijn.

5.2 De gelovigen in Christus zijn de broeders van Christus

Dit is een ander gevolg van wedergeboorte, de goddelijke geboorte. Denk aan de woorden van de Heer in Joh.20:17: "Ga naar mijn broeders en zeg tegen hen dat Ik opstijg naar mijn Vader, die ook jullie Vader is, naar mijn God, die ook jullie God is." Het is betekenisvol dit te combineren met 1Petr.1:3: God heeft "ons door de opstanding van Christus opnieuw geboren doen worden."

Beide uitspraak en samen genomen maken duidelijk dat Christus in zijn opstanding de leerlingen voor het eerst broeders noemde en zijn Vader hun Vader.

Voorheen was de meest intieme term die de Heer gebruikte om naar zijn leerlingen te verwijzen "vrienden" (Joh.15:14-15). Maar na zijn opstanding begon Hij hen "broeders" te noemen, want door zijn opstanding werden zijn leerlingen wedergeboren (1Petr.1:3) met het goddelijke leven, dat vrijgekomen was door zijn levengevende dood, zoals aangegeven in Joh.12:24. Hij was de ene graankorrel die in de aarde viel, stierf en opgroeide om vele korrels voort te brengen voor het ene brood, dat zijn Lichaam is (1Kor.10:17). Hij was de enige Zoon van de Vader, de individuele manifestatie van de Vader. Door zijn dood en opstanding werd de eniggeboren Zoon van de Vader de Eerstgeborene van talloze broeders en zusters (Rom. 8:29). Zijn vele broeders zijn de vele zonen van God en vormen de kerk (Hebr.2:10-12), een collectieve manifestatie van God de Vader in de Zoon. Dit is Gods uiteindelijke bedoeling. De vele broers zijn de voortplanting van het leven van de Vader en de vermenigvuldiging van de Zoon in het goddelijke leven. Daarom wordt in de opstanding van de Heer Gods eeuwige plan vervuld. (*Recovery Version*, Joh.20:17, noot)

De vele broers en zusters van de Eerstgeborene zijn gelijk aan de Eerstgeborene (niet als de Eniggeborene) in leven en natuur; door de menswording werd Hij, die goddelijk was, mens, en door de opstanding werden zij, die mens waren, goddelijk. Deze waarheid, die vergoddelijking impliceert, is de duidelijke openbaring in Hebr.2:11: "Hij die heiligt en zij die geheiligt worden hebben een en dezelfde oorsprong, en daarom schaamt Hij zich er niet voor hen zijn broeders en zusters te noemen." De Eerstgeborene van de vele broeders werd door God in zijn menselijkheid geboren in zijn opstanding (Rom.1:4; Hand.13:33), en de vele zonen, zijn vele broeders, werden ook geboren in zijn opstanding.

Dit vormt de basis voor de uitdrukking "wij allen hebben een en dezelfde oorsprong". Christus en zijn vele broeders komen uit dezelfde bron.

Zowel de eerstgeboren Zoon als de vele zonen van God zijn door dezelfde Vader God in de opstanding geboren (Hand.13:33; 1Petr.1:3) en hebben hetzelfde goddelijke leven en dezelfde goddelijke natuur. Daarom schaamt Hij zich er niet voor hen broeders te noemen. (*Recovery Version*, Hebr.2:11, noot).

Dit duidt op vergoddelijking – het proces van God worden in leven en natuur, dat begint met wedergeboorte door de opstanding. Wij zijn daadwerkelijke broeders van Christus, de eerstgeboren Zoon van God, met dezelfde Vader ("Mijn Vader en uw Vader") en hetzelfde leven en dezelfde natuur. Hij is goddelijk en menselijk; wij zijn menselijk en goddelijk.

5.3 De gelovigen in Christus vormen het huisgezin van God

"Zo bent u dus geen vreemdelingen of gasten meer, maar burgers, net als de heiligen, en huisgenoten van God" (Ef.2:19). Leden van het huisgezin van God verwijst naar het huis van God, de kerk. "Ik schrijf je dit alles voor het geval ik mocht worden opgehouden. Dan weet je hoe men zich moet gedragen in het huis van God, dat wil zeggen de kerk van de levende God, fundament en pijler van de waarheid." (1Tim.3:15-16). Als Gods woonplaats is de kerk zowel Gods huis als zijn huisgezin; Gods gezin is zijn woonplaats, en Gods woonplaats is zijn gezin. Zo zijn het huis en het huisgezin één geheel: de gelovigen. Dit huis van God is een geestelijk huis (1Petr.2:5), waarvan de werkelijkheid in onze geest ligt (Ef.2:22). Zijn huis, of huishouden, bestaande uit de Vader met zijn vele kinderen, is de voortzetting en uitbreiding van de openbaring van God in het vlees die begon met de menswording van Christus. Gods openbaring was eerst in Christus als een individuele manifestatie in het vlees.

Het gezegde in 1Tim.3:16 geeft aan dat Christus als de openbaring van God in het vlees het mysterie van de godsvrucht is: "Ongetwijfeld is dit het grote geheim van ons geloof: Hij is geopenbaard in een sterfelijk lichaam". Blijkens vs.15-16 is niet alleen Christus zelf als het Hoofd de openbaring van God in het vlees, maar is ook de kerk als het Lichaam de openbaring van God in het vlees; deze openbaring, zowel in Christus als in de kerk, is het mysterie van de godsvrucht. Hieruit kunnen we afleiden dat God zich manifesteert in zijn huishouden, de kerk, als zijn uitgebreide, collectieve manifestatie in het vlees. De openbaring van God in het vlees die begon met Christus, wordt voortgezet in de kerk, die de uitbreiding is van de openbaring van God in het vlees. Dit is het grote mysterie van de godsvrucht, een mysterie dat vergoddelijking impliceert en aanduidt, omdat het huis van God, zijn collectieve manifestatie in het vlees, bestaat uit zijn wedergeboren kinderen. In dit huisgezin is de Vader God met de Godheid, en de leden van het huisgezin van God zijn God in leven en natuur, maar niet in de Godheid. De leden van het huisgezin van God zijn daarom de vergoddelijkte (en goddelijk wordende) kinderen van God.

5.4 De gelovigen in Christus zijn de vele graankorrels

"Werkelijk, ik verzeker u, als een graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft het één graankorrel, maar wanneer hij sterft brengt hij veel vruchten voort" (Joh.12:24). Door zijn menswording werd Christus een graankorrel, met de schil van zijn menselijkheid die zijn goddelijkheid verborg. Het Evangelie van Johannes openbaart dat Christus niet alleen stierf als het Lam van God om de zonde van de wereld weg te nemen en de vervulling van het type van de bronzen slang om de heerser van deze wereld te oordelen en de duivel te vernietigen, maar ook als de graankorrel die in de aarde viel en stierf om het goddelijke leven vrij te maken. Dit is Christus in zijn levengedende dood. Wie was deze graankorrel? Het was het Woord dat vlees werd in Joh.1:14, dat wil zeggen, God in menselijke gedaante, de God-mens. Deze God-mens stierf als een graankorrel aan het kruis om het goddelijke leven vrij te maken, gesymboliseerd door het water dat uit zijn doorboorde zijde stroomde (Joh.19:34), om een reproductie van zichzelf te hebben in de "vele vruchten", de vele graankorrels die, nadat ze gebroken, gemengd en gebakken zijn ter vervulling van het type van het graanoffer, het ene brood vormen dat het Lichaam van Christus symboliseert (1Kor.10:17).

Het cruciale punt hier is dat de vele graankorrels de reproductie, de toename en de vermenigvuldiging zijn van de ene graankorrel, de God-mens. De vele graankorrels in Joh.12:24 zijn de broeders in 20:17, die beiden in de opstanding zijn voortgebracht. Dit is niets minder dan de reproductie van God, de toename, de vermenigvuldiging en de uitbreiding van God, niet in zijn Godheid (wat onmogelijk is), maar voor zijn heilsplan. Het kan redelijkerwijs niet worden ontkend dat de vele graankorrels in leven en aard hetzelfde zijn als de ene graankorrel. De ene graankorrel is de Zoon van God; de vele graankorrels zijn de zonen van God. We voegen eraan toe dat deze reproductie van de ene graankorrel de Godheid van de ene graankorrel beslist niet in gevaar brengt, want deze kan niet aan de vele graankorrels worden overgedragen.

Joh.12:24 moeten we niet afdoen als louter een metafoor. Was die ene graankorrel niet de God-mens? Heeft Hij zichzelf niet in de vele graankorrels gereproduceerd? Zijn deze vele graankorrels niet hetzelfde in leven en in natuur als die ene graankorrel? Het antwoord op al deze vragen is ja. Wij, de vele graankorrels, zijn hetzelfde als die ene graankorrel in leven en in natuur, maar die ene graankorrel heeft goddelijke eigenschappen die niet gedeeld kunnen worden. Dit is vergoddelijking, zowel qua wezen als met zijn beperking.

5.5 De gelovigen zijn de takken van Christus als de ware wijnstok

De vele graankorrels in Joh.12:24 zijn de takken in 15:5. In vs.1 verklaart de Heer Jezus on-dubbelzinnig: "Ik ben de ware wijnstok."

"Deze ware wijnstok (de Zoon) met zijn takken (de gelovigen in de Zoon) is het organisme van de Drie-eeuige God in Gods heilsplan. Dit organisme groeit met zijn rijkdom en drukt zijn goddelijk leven uit" (*Recovery Version*, Joh.15:1-noot).

Christus met de gelovigen, de wijnstok met de takken, is één enkel organisme in Gods heilsplan. Overweeg de implicaties hiervan.

In tegenstelling tot de mening van sommige theologen is de wijnstok in Joh.15 niet slechts een metafoor – het is een diepgaande realiteit en een teken, of symbool, van Gods hele heilsplan. In feite is de ware wijnstok het goddelijke heilsplan. De wijnstok symboliseert de verspreiding van Christus, de uitbreiding van God in Christus, niet in de Godheid zelf, maar in Gods heilsplan. Net als de wijnstok groeit Christus. In zichzelf als de eeuwige, oneindige God hoeft Christus niet te groeien, kan Hij niet groeien en groeit Hij in feite ook niet. Maar in Gods heilsplan moet deze wijnstok groeien. Deze gedachte is vergelijkbaar met Kol.2:19, waar gesproken wordt over het Lichaam van Christus dat groeit met de groei van God. God groeit niet in zichzelf, maar in het Lichaam, waardoor het Lichaam groeit. Op dezelfde manier groeit, verspreidt en vermeerdert Christus niet in zichzelf, maar groeit, verspreidt en vermeerdert Hij wel in de wijnstok, in het organisme in het goddelijke heilsplan. In het bijzonder groeit de wijnstok in en door de takken, die onbetwistbaar de uitlopers van de wijnstok zijn en dus hetzelfde moeten zijn als de wijnstok in leven en in natuur.

De wijnstok met de takken in Joh.15 impliceert vergoddelijking. Tak zijn betekent dat Christus ons leven is. De tak heeft geen leven in zichzelf; het leven van de wijnstok is het leven in de tak. Dit leven, dat ons tot takken heeft gemaakt, is het goddelijke, eeuwige, ongeschapen leven dat we door wedergeboorte ontvangen. Tak zijn betekent ook dat we delen van Christus zijn in een organische eenheid met Hem. Omdat Christus de wijnstok is, zijn de takken, als delen van de wijnstok, delen van Christus. We hebben Christus niet alleen in ons als ons leven, maar we zijn in Hem en dus delen van Hem. Bovendien betekent tak zijn dat Christus gestalte in ons krijgt (Gal.4:19), in ons hart woont (Ef.3:17). Christus als ons leven hebben, delen van Christus zijn en Christus in ons krijgen – dit alles impliceert vergoddelijking.

Los van het feit dat we uit God geboren zijn en zijn leven en natuur hebben, kunnen we Christus niet als ons leven hebben, geen deel van Christus zijn of Christus in ons laten werken. De takken van de wijnstok zijn daarom de vergoddelijkte gelovigen in Christus. Een tak zijn betekent God zijn – niet in zijn goddelijkheid, maar in zijn leven en natuur. Nogmaals, dit is een kwestie van wedergeboorte en maakt het enorme verschil in het leven van gelovigen. Omdat we uit God geboren zijn, hebben we het leven en de natuur van God, en in die zin zijn we God.

5.6 De gelovigen in Christus dragen, als kinderen van God, het goddelijk zaad in zich

De Schrift zwijgt niet over dit zaad van God. Het zaad in Mat.13:4 en Marc.4:26 is Christus als het woord dat in ons innerlijk is gezaaid voor de groei en ontwikkeling van het koninkrijk van God. Het zaad in 1 Petr.1:23 is een vat vol leven.

Het woord van God, als het onvergankelijke zaad, bevat Gods leven. Daarom is het levend en blijvend. Door dit woord zijn wij wedergeboren. Het is Gods levende en blijvende woord van leven dat Gods leven in onze geest overbrengt voor onze wedergeboorte.

(*Recovery Version*, 1Petr.1:23-noot)

In 1Joh.3:9 is het zaad het goddelijke leven zelf: "Wie uit God geboren is zondigt niet, want Gods zaad is blijvend in hem. Zo iemand kán zelfs niet zondigen, want hij is uit God geboren." Dit mysterieuze zaad duidt op "Gods leven, dat wij van God ontvangen hebben toen wij uit Hem geboren werden. Dit leven, als het goddelijke zaad, woont in elke wedergeboren gelovige" (*Recovery Version*, 1Joh.3:9-noot). Met eerbied kunnen we zeggen dat in dit zaad niet alleen de wet van Gods leven (Rom.8:2) besloten ligt, maar ook het "gen" en het "DNA" van God in zijn heilsplan. Dit zaad, dit gen, moet in ons groeien en zich ontwikkelen totdat we volwassen zijn in het goddelijke leven en gevormd zijn naar het beeld van de eerstgeboren Zoon. Ons christelijk leven begon met het ontvangen van het goddelijke zaad; dit was het begin van onze vergoddelijking. Nu moet het zaad zich ontwikkelen volgens de wet van zijn leven en ervoor zorgen dat Christus in ons zo gevormd wordt dat wij in alle opzichten dezelfde zijn als Hij, als Gods collectieve manifestatie; dit is de voortgang en voltooiing van onze vergoddelijking.

5.7 De gelovigen in Christus zullen de bruid van Christus zijn

Blijkens Joh.3 is wedergeboorte bestemd voor de bruid van Christus. We zijn in onze geest uit de Geest geboren en hebben eeuwig leven ontvangen, zodat we het koninkrijk van God kunnen binnengaan en de bruid van Christus kunnen worden, zijn oogst. "De bruidegom krijgt de bruid... Hij moet groter worden / groeien" (Joh.3:29-30). De bruid van Christus in vs.29 is de groei van Christus in vs.30. Dit geeft aan: wil Christus een bruid hebben die voorbereid is op zijn eeuwige huwelijk, dan moet Hij groeien door zichzelf uit te delen aan zijn uitverkoren en verlost volk, hen wedergeboren maken zodat ze deel gaan uitmaken van zijn bruid als zijn groei in leven en natuur. De bruid is een levende samenstelling van wedergeboren personen, van hen die uit God geboren zijn om het leven van God te ontvangen. Ook dit impliceert vergoddelijking.

Het type van Eva in Gen.2 onthult dat Christus, gesymboliseerd door Adam, zich niet kan verbinden met iemand die niet van zijn been en van zijn vlees is. Zijn vrouw moet in alle opzichten gelijk aan Hem zijn, behalve dan de Godheid. Dit is redelijk en logisch; het is ook noodzakelijk. Als Christus zich zou verbinden met iemand die niet op Hem lijkt, zou dat een ongepaste en vreemde verbintenis zijn. Adam kon zich met niets anders verbinden dan met zijn evenbeeld. Op dezelfde manier kan Christus zich niet verbinden met mensen die slechts menselijk zijn en niet het goddelijke leven en de goddelijke natuur bezitten. Christus is goddelijk en menselijk, en zijn vrouw moet ook goddelijk en menselijk zijn; dan kunnen de twee, Christus en zijn evenbeeld, omdat ze hetzelfde zijn in leven en natuur, zich verenigen en een gelukkig huwelijksleven voor eeuwig genieten. Dit vereist dat zijn vrouw, een samenstelling van gelovigen, God wordt in leven en natuur. Christus is God die mens wordt om onze Echtgenoot te zijn, en wij zijn mensen die God worden om zijn vrouw te zijn. Dit is het verhaal van een liefdevol, persoonlijk en intiem proces waardoor wij, de gelovigen, God worden voor de bruid van Christus.

5.8 De gelovigen bevinden zich in de plaatselijke gemeenten die worden gesymboliseerd door de gouden kandelaars

De gemeenten, niet de individuele gelovigen, zijn de gouden kandelaars in Opb.1, maar de gelovigen vormen de bestanddelen van de gemeenten en zijn dus delen van de kandelaars. De gouden kandelaar symboliseert de Drie-eeuwig God. Het zuivere goud symboliseert God de Vader in zijn goddelijke natuur (Ex.25:31); de kandelaar symboliseert Christus de Zoon als de belichaming van de Vader (2Kor.4:4; Kol.1:15; 2:9); en de lampen symboliseren God de Geest als de zeven Geesten van God, die de uitdrukking v. de Vader in de Zoon vormen (Ex.25:37; Opb.4:5).

De gouden kandelaars in Opb.1 symboliseren de plaatselijke gemeenten als de reproductie van Christus en de weergave van de Geest. De kandelaar in Ex.25 symboliseert Christus als de belichaming van God. De kandelaar in Zach.4 symboliseert de zevenvoudig versterkte, levengedevende Geest als de werkelijkheid van Christus (Opb.5:6); en de kandelaars zijn de afdruk, de reproductie, van de pneumatische Christus, de Christus die de levengedevende Geest is. Omdat de kerk is wat de Drie-eeuige God is in zijn natuur, vorm en manifestatie, vereist het zijn van de kandelaar in werkelijkheid en in de praktijk dat we God worden in zijn leven en natuur voor zijn manifestatie. We worden niet de Drie-eeuige God; in plaats daarvan worden we gevormd met de Drie-eeuige God in zijn heilsplan om zijn manifestatie te worden, gesymboliseerd door de zeven gouden kandelaars.

5.9 De overwinnende gelovigen zullen pijlers zijn in de tempel van God

"Wie overwint, maak Ik tot een zuil in de tempel van mijn God" (Opb.3:12). We moeten dit begrijpen in het licht van Opb.21:22: "Een tempel zag ik niet in de stad, want God, de Heer, de Almachtige, is haar tempel, met het lam." "De tempel van mijn God" is "de Heer, de Almachtige God, en het lam", en de overwinnaars worden pijlers in, en worden zo een deel van, de tempel die God zelf is. Dat de overwinnaars pijlers in de tempel zijn, betekent dat ze pijlers in God zullen zijn. Dit houdt in dat ze met God vermengd worden, met God gevormd en in God gebouwd worden. Kortom, pijler zijn in de tempel van God betekent God worden in leven en natuur.

5.10 De gelovigen zullen het Nieuwe Jeruzalem zijn

Het Nieuwe Jeruzalem is geen materiële stad, het is niet de hemel en het is geen plaats; het Nieuwe Jeruzalem is een collectief wezen, de voltooide Drie-eeuige God en zijn verlorene, wedergeborene, getransformeerde en verheerlijkte driedelige uitverkorenen die één geheel vormen. In Gods heilsplan moeten zowel God als de gelovigen het Nieuwe Jeruzalem worden. Dat God het Nieuwe Jeruzalem wordt, houdt in dat God mens wordt om de tempel te zijn waarin de verlorene zullen wonen. Dat de mens het Nieuwe Jeruzalem wordt, houdt in dat de mens God wordt om een tabernakel te zijn waarin de verlossende God zal wonen. Als God geen mens werd en als de gelovigen geen God worden, dan zal Gods heilsplan geen voltooiing kennen. Gods uiteindelijke doel is het Nieuwe Jeruzalem, en daarvoor werd Hij mens. Ons uiteindelijke doel is ook het Nieuwe Jeruzalem, en daarvoor moeten wij God worden. Naarmate wij het Nieuwe Jeruzalem worden, zullen wij jaspis worden – de verschijning van God (Opb.21:11; 4:3). Om de gedaante van God aan te nemen, moeten we God worden; anders zal onze gedaante een namaaksel zijn. Zo worden we vergoddelijkt voor het Nieuwe Jeruzalem, Gods eeuwige, volmaakte collectieve manifestatie.

6. Het proces om God te worden

We hebben een definitie of beschrijving gegeven van wat het voor ons betekent om God te worden. We hebben ook enkele aspecten van het bijbelse getuigenis van de waarheid van onze vergoddelijking, van ons gelijk worden aan God, niet in de godheid zelf, maar in leven, natuur en manifestatie, besproken. Nu gaan we over tot het proces van het God worden.

6.1 De gelovigen in Christus worden God in en door hun organische eenheid met Christus

De uitdrukking "in Christus" (2Kor.5:17; 1Kor.1:30; Gal.3:28) duidt op een organische eenheid met Christus. We hebben in Christus geloofd (Filip.1:29) en nu zijn we één met Hem. "Geloven in Christus betekent dat ons wezen versmelt met het zijne, zodat wij twee organisch één kunnen zijn" (*Recovery Version*, noot 1).

We hebben niet alleen in Christus geloofd, we zijn ook in Christus gedoopt (Rom.6:3; Gal.3:27). Door geloof en doop zijn we in Hem en kunnen we nu in de organische eenheid met Hem leven. We zijn één geest met Hem (1Kor.6:17).

Wij zijn in Christus omdat wij in Hem zijn geënt (Rom.11:17, 24). God heeft ons zo geschapen dat Hij en wij door geloof en doop met elkaar geënt konden worden.

Enten brengt een organische verbinding tot stand....Het [enten] is het verenigen van twee levens tot één, zodat ze één vermengd leven en één bestaan kunnen delen. Zo'n vermenging van leven vindt plaats wanneer twee gelijksoortige maar toch verschillende levens [in ons geval het goddelijke en het menselijke] de dood (snijden) en de opstanding (groei) doormaken. Dit beeldt onze verbondenheid met Christus uit. (*Recovery Version*, Rom.11:17-noot)

[Samen met Hem groeien] duidt op een organische verbondenheid waarin groei plaatsvindt, zodat de één deelneemt aan het leven en de eigenschappen van de ander. In de organische verbondenheid met Christus is alles wat Christus heeft doorgemaakt onze geschiedenis geworden. Zijn dood en opstanding zijn nu de onze, omdat wij in Hem zijn en organisch met Hem verbonden zijn. Dit is enten (11:24). Dat enten 1° ontdoet ons van al onze negatieve elementen, 2° wekt onze door God geschapen vermogens op, 3° verheft onze vermogens, 4° verrijkt onze vermogens en 5° doordrenkt ons hele wezen om ons te transformeren. (6:5-n)

Dit inzicht vereist begrip van het organische proces in het goddelijke leven waardoor wij God worden. Wij zijn uit Adam en de oude schepping gesneden en in Christus geënt om een nieuwe schepping te worden. Alles wat wij hebben, hebben wij in Hem; zonder Hem zijn wij niets, hebben wij niets en kunnen wij niets doen. Maar als wij in Hem blijven, in Hem verblijven, is het omgekeerde waar; alles wat Hij is en heeft, is van ons, en wij worden in Hem op alle mogelijke manieren verrijkt en vervuld. Wij blijven mens, want onze door God geschapen menselijkheid is verlost en wordt verheven.

Hoe meer we in Christus leven, onze organische eenheid met Hem ervaren en ervan genieten, hoe meer de rijkdommen die in Hem als de wijnstok aanwezig zijn, in ons als de ranken stromen. Enerzijds ontdoet het kruis, waarvan de werking een element is van de alomvattende Geest, ons van al onze negatieve eigenschappen. Anderzijds wekt het stromende goddelijke leven onze door God geschapen vermogens op, verheft ze en verrijkt ze, waardoor God erin komt en zij in God. Bovendien wordt ons verloste drievoudige wezen geleidelijk doordrongen en verzadigd met God. Uiteindelijk worden we in de organische eenheid met Christus God.

We zijn God in leven en in natuur alleen in Hem; we zullen nooit onafhankelijke "goden" zijn die goddelijke machten en voorrechten uitoefenen. Buiten Christus, los van Christus en zonder Christus, zijn we niet en zullen we nooit God zijn in leven en in natuur. Hij alleen is God in zichzelf – wij zijn God in Hem. We worden God alleen door deelname, niet door natuur. "Door de verbondenheid met Christus worden wij door genade wat God van nature is" (*Orthodox Study Bible* 561). Het is onze verbondenheid met Christus die ons in staat stelt het proces van het worden van God te doorlopen, en het is onze verbondenheid met Christus die bewaart en in stand houdt wie we zijn en wie we in Hem zullen worden.

6.2 Gelovigen in Christus worden God door wedergeboorte

De analogie met de menselijke geboorte is zowel illustratief als leerzaam. Hoe zijn we mens geworden? Het antwoord is natuurlijk: door geboorte. We werden door onze menselijke ouders verwekt om hetzelfde te worden als onze ouders – menselijk – in hun leven en natuur, maar niet in hun persoon of ouderschap. We werden geboren, verwekt, om mens te zijn in leven en natuur.

Hetzelfde principe geldt voor ons worden tot God door wedergeboorte. We werden geboren, wedergeboren, om goddelijk te zijn in leven en natuur. Door onze eerste geboorte werden we mens; door onze tweede geboorte werden we God. We werden wedergeboren door onze Vader om hetzelfde te zijn als Hij – goddelijk – in leven en natuur, maar niet in zijn persoon of vaderschap.

De Bijbel spreekt duidelijk, herhaaldelijk en nadrukkelijk over het feit dat gelovigen uit God geboren zijn. (Er worden hierboven vele verzen aangehaald die betrekking hebben op de kinderen van God.) We zijn "kinderen van God geworden... geboren... uit God" (Joh.1:12-13). Verwijst dit niet naar een daadwerkelijke wording door middel van een daadwerkelijke verwekking? Zo niet, waar verwijst het dan wel naar? Het verwijst zeker niet naar adoptie. Net zoals we uit onze menselijke vader verwekt zijn om menselijke kinderen te zijn met een menselijk leven en een menselijke natuur, zo zijn we uit onze goddelijke Vader geboren om goddelijke kinderen te zijn met een goddelijk leven en een goddelijke natuur (naast ons menselijk leven en onze menselijke natuur, die we na de wedergeboorte behouden).

Het punt hier – en dat kan niet genoeg benadrukt worden – is dat we werkelijk uit God geboren zijn om zijn echte, daadwerkelijke, authentieke kinderen te zijn die zijn leven en natuur bezitten. We worden kinderen van God genoemd omdat we kinderen van God zijn.

Vergoddelijking begint met en is, in onze spirituele ervaring, gebaseerd op wedergeboorte. Wij zijn geboren uit God en daarom zijn wij God in leven en natuur. Wij bevestigen vergoddelijking door wedergeboorte en vergoddelijking gebaseerd op wedergeboorte.

Zij die vergoddelijking ontkennen, moeten ook wedergeboorte ontkennen. Terwijl sommigen beide ontkennen, poneren wij beide. Wij, de wedergeboren kinderen van God, zijn God in leven en natuur, maar niet in de Godheid. Door ons te wederbaren, verliest God zijn unieke Godheid niet; door wedergeboorte verkrijgen wij de Godheid niet. Door wedergeboorte zijn wij God zonder de Godheid en zonder de eigenschappen die Hem voor eeuwig alleen toebehoren.

6.3 De gelovigen in Christus worden God door organische verlossing

Met organische verlossing bedoelen we verlossing in het goddelijke leven, zoals geopenbaard in Rom.5:10: "Werden we in de tijd dat we nog Gods vijanden waren al met Hem verzoend door de dood van zijn Zoon, des te zekerder is het dat wij, nu we met Hem zijn verzoend gered zullen worden door diens leven." Dit woord geeft aan dat de volledige verlossing van God twee aspecten heeft: het gerechtelijke aspect en het organische aspect.

Het gerechtelijke aspect, dat in overeenstemming is met de rechtvaardigheid van God en dat voldoet aan de rechtvaardige eisen van zijn wet voor zondaren, houdt in dat zondaren vergeven worden (Luc.24:47), gereinigd worden (Hebr.1:3), rechtvaardig verklaard worden (Rom.3:24-25), met God verzoend worden (Rom.5:10) en positioneel geheiligd worden (1Kor.1:2; Hebr.13:12). Het gerechtelijke aspect is gericht op verlossing.

Het organische aspect is gebaseerd op het leven van God en volbrengt Gods doel in de gelovigen overeenkomstig zijn eeuwige bedoeling en hartewens. Het organische aspect is gericht op het leven.

Met betrekking tot beide aspecten is Rom.5:10 cruciaal:

Vs.10 wijst erop dat Gods volledige verlossing uit twee delen bestaat: het ene deel betreft de verlossing die voor ons is volbracht door Christus' dood, en het andere deel betreft de redding die ons door Christus' leven wordt geboden. Rom.1-4 behandelen de verlossing die door Christus' dood is volbracht, terwijl Rom.5-16 in detail ingaan op de redding die door Christus' leven wordt geboden. Vóór 5:11 laat Paulus ons zien dat we gered zijn omdat we verlost, gerechtvaardigd en met God verzoend zijn. We zijn echter nog niet gered in de mate waarin we geheiligd, getransformeerd en gelijkvormig zijn aan het beeld van Gods Zoon. Verlossing, rechtvaardiging en verzoening, die buiten ons worden volbracht door de dood van Christus, verlossen ons objectief; heiliging, transformatie en gelijkvormigheid, die binnenin ons worden volbracht door de werking van Christus' leven, redden ons subjectief. Objectieve verlossing bevrijdt ons positioneel van veroordeling en eeuwige straf; subjectieve verlossing redt ons dispositioneel van onze oude mens, onszelf en ons natuurlijke leven. (Rec.V., Rom.5:10-noot)

Wedergeboorte is het begin, de eerste stap, in Gods organische verlossing, die, als we een normale geestelijke ervaring hebben, gevolgd wordt door vijf vervolgstappen, waarbij het een gepaard gaat met het ander: heiliging, vernieuwing, transformatie, vorming en verheerlijking:

- Geheiligd worden betekent doordrenkt worden met de heilige natuur van God, totdat we heilig zijn in onze aard en gezindheid. Omdat alleen God heilig is, is heilig worden hetzelfde als God worden.

- Vernieuwd worden betekent dat het oude element uit onze ziel wordt verwijderd en vervangen door een nieuw element – het element van de goddelijke vernieuwing (Opb.21:5). Omdat God zelf nieuwheid is, is vernieuwd worden hetzelfde als God worden.

- Getransformeerd worden betekent veranderd worden naar de gelijkenis van Christus, dat wil zeggen, dat het beeld van de verheerlijkte en opgestane Christus in ons gevormd wordt. In 2Kor.3:18 staat het zo: "Wij alleen die met onbedekt gezicht de luister van de Heer weerspiegeld zien, zullen door de Geest van de Heer meer en meer naar de luister van dat beeld worden veranderd." Naarmate het glorieuze van de Heer in ons wordt ingegoten, ondergaan we een goddelijke transformatie en worden we veranderd naar de werkelijkheid van zijn beeld.

- Vorming redt ons van onze natuurlijke zelfexpressie. Vorming naar het beeld van de eerstgeboren Zoon van God, de goddelijk-menselijke Christus in zijn opstanding, betekent de massale reproductie van Christus, de eerste God-mens, ...als prototype voor ons dat we vele broeders worden, volledig gelijk aan Hem, niet alleen in leven en natuur, maar ook in manifestatie.

- Verheerlijkt worden heeft zowel een objectieve als een subjectieve dimensie. Objectief gezien betekent verheerlijkt worden dat men in het rijk der heerlijkheid wordt gebracht; subjectief gezien betekent verheerlijkt worden dat men doordrongen is van Christus als de inwonende luister (Kol.1:27), in zo'n mate dat Hij in ons uitbarst in glorieuze manifestatie.

Het proces van God worden door Gods organische verlossing omvat dus zes stappen. Die omvatten alle de toevoeging van God aan ons wezen, de goddelijke uitdeling van de Goddelijke Drie-eenheid in onze geest, onze ziel en uiteindelijk ons lichaam. Dit is een subjectieve en ervaringsgerichte aangelegenheid waarin God daadwerkelijk in ons toeneemt naarmate wij meegroeien met de groei van God (Kol.2:19).

Soms wordt het organische aspect van de verlossing ontkend en alleen gelet op het objectieve aspect. Daarmee belemmeren zij zichzelf in hun voortgang in de ervaring van Gods verlossing. Wie recht doet aan beide aspecten van de verlossing staan stevig op de rots van de rechtvaardiging door genade door het geloof in Christus en genieten tegelijkertijd van het "des te zekerder" uit Rom.5:10 – de subjectieve verlossing in het goddelijke leven. Door deze subjectieve verlossing, die gebaseerd is op objectieve verlossing, worden de gelovigen God in leven en natuur.

6.4 Gelovigen in Christus worden God door God te eten

De Heer Jezus, de Zoon van God, wil dat wij Hem eten. "Ik ben het brood dat leven geeft... Ik ben het levende brood dat uit de hemel is neergedaald; wanneer iemand dit brood eet zal hij eeuwig leven." (Joh.6:48,51) "Werkelijk, Ik verzeker u, als u het lichaam van de Mensenzoon niet eet en zijn bloed niet drinkt, hebt u geen leven in u."(vs.53) "Wie mijn lichaam eet en mijn bloed drinkt, heeft eeuwig leven... Mijn lichaam is het ware voedsel en mijn bloed is de ware drank. Wie mijn lichaam eet en mijn bloed drinkt, blijft in Mij en Ik blijf in hem." (vs.53-55) "Wie Mij eet, zal leven door Mij." (vs.57)

Eten is een cruciaal thema in de Schrift; de Bijbel is in feite een boek over eten (Gen.2:16-17; Opb.2:7; 22:14). Dat God de mens voor de boom des levens plaatst, geeft aan dat Hij wilde dat de mens Hem als leven zou ontvangen door Hem organisch te eten en Hem metabolisch te assimileren, zodat God een wezenlijk onderdeel van het menselijk wezen zou worden.

Het Pesach laat zien dat God ons bevrijdt door ons te voeden; Hij redt ons door ons het Lam, Christus als onze Verlosser, te eten te geven (Ex.12:1-11). Terwijl het Lam ons bevrijdt en ons kracht geeft, voedt het manna ons en vormt het ons met een hemels element (Ex.16:14-15). Deut.8:7-10 laat zien dat God wil dat we de vruchten van het goede land eten, vruchten die symbool staan voor de rijkdom van de alomvattende Christus.

Omdat de gelovigen in het algemeen het eten van de Heer hebben verwaarloosd, wil de Heer de kerk terugbrengen naar het begin – naar het eten van de boom des levens (Opb.2:7). Omwille van zijn heilsplan wil de Heer ons weer laten genieten van Christus als het voedsel dat door God is ingesteld en dat wordt gesymboliseerd door de boom des levens, het Paaslam, het manna en de vruchten van het goede land.

Eten is contact maken met iets dat buiten ons is en het in ons opnemen op zo'n manier dat het onderdeel wordt van onze constitutie. Wanneer we ons voedsel eten, nemen we het in ons op zodat het organisch in ons lichaam kan worden opgenomen. Daarom zeggen diëtisten dat we zijn wat we eten. Dit geldt niet alleen fysiek, maar ook geestelijk. God in Christus eten betekent Hem in ons opnemen, zodat Hij door de wedergeboren geest in de levenswijze kan worden opgenomen. Dit heeft een wonderbaarlijk resultaat: als we God eten, zullen we God zijn. Door God in Christus als ons voedsel te eten, te verteren en op te nemen, zullen we één worden met God en zo God worden.

De eenheid die God met zijn verlorene en wedergeboren volk wil hebben, wordt geïllustreerd door wat er gebeurt wanneer we eten, verteren en opnemen. Het voedsel wordt eerst in ons opgenomen en vervolgens met ons vermengd. Het voedsel dat we eten, verteren en opnemen, wordt in feite een deel van ons; dit is een kwestie van vermenging. Hetzelfde principe geldt voor het eten van God. Hoe meer we Hem eten, hoe meer Hij zichzelf aan ons uitdeelt en met ons vermengt, zichzelf in ons vormt voor zijn manifestatie.

Daarom verlangt God dat wij Hem tot ons nemen, Hem verteren en Hem in ons opnemen. God wil door ons gegeten, verteerd en opgenomen worden, zodat Hij een wezenlijk onderdeel van ons innerlijk kan worden. Als wij God tot ons nemen, dan zullen wij, in overeenstemming met het gezegde dat wij zijn wat wij eten, één worden met God, zullen wij met God worden samengesteld, en zullen wij zelfs God worden in leven en in natuur, maar niet in de Godheid. Wij nemen God tot ons door Hem te aanvaarden als het Woord van God, en dat Woord is geest en leven.

6.5 Gelovigen worden God door God lief te hebben

Deze gedachte wordt treffend verwoord in een oude hymne: "Wat u ook liefhebt, mens, / Dat moet u ook worden; / God, als u God liefhebt, / Stof, als u stof liefhebt" (Hymnen, nr. 477). Dat het een realiteit is God te worden door God lief te hebben, zoals blijkt uit de ervaring en geschiedenis van hen die de Heer liefhebben en Hem volgen, wordt beschreven in het Hooglied, een boek vol sublieme poëzie dat de stadia in het geestelijke leven weergeeft: aangetrokken worden om Christus te volgen voor voldoening (1:2-2:7), geroepen worden om bevrijd te worden van het zelf door de eenheid met het kruis (2:8-3:5), geroepen worden om als de nieuwe schepping in de opstanding te leven in de hemelvaart (3:6-5:1), sterker geroepen worden om na de opstanding te leven binnen het voorhangsel dank zij het kruis (5:2-6:13), deelhebben aan het werk van de Heer (7:1-13) en hopen op de opname (8:1-14).

Hoe meer we Hem liefhebben als antwoord op zijn liefde voor ons en door zijn liefde in ons, des te meer groeien we in zijn leven en worden getransformeerd naar zijn beeld, totdat we hetzelfde zijn als Hij in leven, natuur, gestel en manifestatie, maar niet in de Godheid. Het is dus de liefde die de zoekster motiveert om de Heer na te streven totdat zij uiteindelijk de Sulammiet wordt – de reproductie van Christus in vrouwelijke vorm als zijn bruid. Het liefhebben van God maakt ons uiteindelijk tot God. In, door, met en via liefde worden we volkomen open voor Hem, één met Hem en gevormd met Hem. We worden wat we liefhebben.

Over de noodzaak en werkzaamheid van liefde in de ervaring van Christus voor een gelovige:

Om de diepe en verborgen dingen die God voor ons heeft bestemd en voorbereid te beseffen en eraan deel te nemen [1Kor.2:9], moeten we niet alleen in Hem geloven, maar Hem ook liefhebben. God vrezen, God aanbidden en in God geloven (dat wil zeggen, God ontvangen) zijn allemaal ontoereikend; Hem liefhebben is de onmisbare voorwaarde. God liefhebben betekent ons hele wezen – geest, ziel en lichaam, met hart, ziel, verstand en kracht (Marc. 12:30) – volledig op Hem richten, dat wil zeggen, ons hele wezen door Hem in beslag laten nemen en in Hem verliezen, zodat Hij alles voor ons wordt en we in ons dagelijks leven praktisch één met Hem zijn. Op deze manier hebben we de meest intieme en nauwe gemeenschap met God en kunnen we zijn hart binnengaan en al zijn geheimen doorgronden (Ps.73:25; 25:14). Zo beseffen we niet alleen, maar ervaren, genieten en nemen we ook ten volle deel aan deze diepe en verborgen dingen van God. (*Recovery Version*, 1Kor.2:9-noot)

6.6 De gelovigen worden God door de werking van de wet van het leven

We gebruiken het woord wet niet om een decreet of een wettelijke bepaling aan te duiden, maar een natuurlijke kracht met bepaalde neigingen en activiteiten. In het fysieke universum bestaan diverse natuurwetten; de zwaartekracht is daar een duidelijk voorbeeld van. Onze interesse gaat hier, net als die van Paulus in Rom.8, niet uit naar fysieke wetten, maar naar wetten die betrekking hebben op het leven.

Elk soort leven heeft zijn eigen wet, zijn aangeboren vermogen en spontane functie. Een appelboom draagt bv. appels volgens het leven van de appelboom. Het produceren van appels is geen bewuste, opzettelijke activiteit of een reactie op externe prikkels. Een appelboom heeft een appelboomleven, en met (of in) dat appelboomleven is de appelboomwet, de wet die, overeenkomstig zijn inherente kracht en neiging, de ontwikkeling van de appelboom beheerst, stuurt en vormgeeft. Ook het menselijk leven functioneert volgens zijn eigen wetten. Hoe hoger een bepaald leven is, hoe hoger de wet ervan. Zo is de wet van het hondenleven hoger dan de wet van het wormenleven. Omdat het menselijk leven de hoogste vorm van geschapen leven is, is de wet van het menselijk leven hoger dan de wet van elke andere vorm van natuurlijk leven.

Het leven van God – het eeuwige leven – is het hoogste leven, en met dit leven is de hoogste wet verbonden, namelijk de wet van de Geest van het leven (Rom.8:2). Het eeuwige leven is een leven op het allerhoogste niveau, want het is het goddelijke leven, het leven van God, ongeschapen, onvergankelijk en onvernietigbaar (Ef.4:18; Joh.5:26; Rom.8:2; Hebr.7:16). In feite is het leven van God, het eeuwige leven, de Drie-eenige God. De Vader heeft leven in zichzelf; de Zoon, als de belichaming van de Vader, heeft leven in zichzelf (1Joh.5:11-12); en de Geest, als de levengevende Geest, de Geest die leven schenkt, is de Geest van het leven. Met dit wonderbaarlijke eeuwige leven zijn wij, de gelovigen in Christus, wedergeboren om kinderen van God en leden van Christus te worden (Joh.1:12-13; Ef.5:30). Dit leven, God in Christus als de levengevende Geest in onze geest, is nu ons leven (Kol.3:4). De wet van dit leven, de wet van de Geest van leven, is het automatische en spontane vermogen en de functie van de Drie-eenige God als leven in de gelovigen.

Wat doet de wet van het leven van God in de gelovigen, in de kinderen van God? In wezen maakt de wet van het leven van God ons tot God. Denk aan de ontwikkeling van een mens van zwangerschap tot volwassenheid, een ontwikkeling die in elke fase organisch wordt geleid door de wet van het menselijk leven. De wet van het menselijk leven brengt een mens voort, en deze mens is in leven en natuur gelijk aan zijn of haar ouders, zonder de ouders te worden in persoon of status. De God die het menselijk leven met zijn wet schiep, functioneert in de gelovigen volgens de wet van zijn eigen leven, waardoor zij zijn voortplanting worden. Deze voortplanting is dezelfde als de bron, de Vader, in leven en natuur, maar niet in zijn Vaderschap of Godheid.

In de wet van het goddelijk leven is het goddelijk vermogen aanwezig. Omdat dit almachtig is, kan dit alles in ons doen voor de vervulling van Gods plan. Zo zorgt dit ervoor dat de gelovigen in Christus één worden met God. Omdat de gelovigen één worden met God, zijn zij als een collectief volk Gods manifestatie, al blijft er een onderscheid tussen hen en God. Maar afgezien van de Godheid, zijn wij precies hetzelfde als God. Omdat we gelijk zijn aan God in leven en natuur, worden we zijn uitbreiding, zijn volheid om Hem te manifesteren. (*Lee*)

We kunnen stellen dat de wet van het leven van God ons in wezen tot God maakt. Nu is met name de wet van de Geest van het leven in ons werkzaam om ons te vormen naar het beeld van Christus als de eerstgeboren Zoon van God. "Wie Hij van tevoren heeft uitgekozen, heeft Hij ook van tevoren bestemd om het evenbeeld te worden van zijn Zoon, die de eerstgeborene moest zijn van talloze broeders en zusters." (Rom.8:29) In haar functie vormt de wet van het leven ons naar het beeld van Christus als de eerstgeboren Zoon door zijn glorieuze beeld volledig in ons te laten vormen.

In plaats van te proberen "zoals Jezus" te zijn of de ijdele vraag te stellen "Wat zou Jezus doen?", moeten we eenvoudigweg het leven van God in ons laten stromen en de wet van het leven van God in ons laten werken. Uiteindelijk zal deze wet van het leven ervoor zorgen dat ieder kind van God en broeder van Christus gelijkvormig wordt aan het beeld van Christus.

Vorming is het eindresultaat van transformatie. Het omvat de verandering van onze innerlijke essentie en natuur, en ook de verandering van onze uiterlijke vorm, zodat we kunnen overeenkomen met het verheerlijkte beeld van Christus, de God-mens. Hij is het prototype en wij zijn de massaproductie. Zowel de innerlijke als de uiterlijke veranderingen in ons, het product, zijn het resultaat van de werking van de wet van de Geest van het leven (8:2) in ons wezen. (*Recovery Version*, Rom.8:29-noot)

Dit is wat het betekent om God te worden door de werking van de wet van het leven van God.

7. Het doel om God te worden

Sommigen, die de visie accepteren dat gelovigen God worden in Christus volgens Gods heilsplan, vragen zich misschien af of een kwestie als vergoddelijking wel centraal moet staan in de christelijke ervaring. De vergoddelijking van de gelovigen is wel niet ketters, maar waarom zou het zo belangrijk moeten zijn? Wat maakt het uit als we deze kwestie gewoon laten rusten en ons aan andere dingen wijden?

Dergelijke vragen ontstaan vaak omdat gelovigen egocentrisch zijn in plaats van God-gericht, zelfs met betrekking tot Gods verlossing. Velen geven alleen om hun eeuwige geluk en klampen zich daarom vast aan het idee van een hemels huis dat ontworpen en gebouwd is met hun comfort en geluk in gedachten. Ze geven weinig of niets om Gods welbehagen of eeuwige plan. Gods bedoeling en heilsplan interesseren hen niet.

Als we, door Gods genade, minder om onszelf geven en meer om God en zijn heilsplan, kunnen we het essentiële en intrinsieke verband zien tussen vergoddelijking en Gods doel in zijn heilsplan. Gods doel is een collectieve uitdrukking van zichzelf, allereerst in en door het Lichaam van Christus en uiteindelijk, volmaakt en eeuwig, in en door het Nieuwe Jeruzalem. Bovendien verlangt God dat deze collectieve manifestatie van zichzelf plaatsvindt door de mensheid als instrument of kanaal.

De mensheid alleen kan echter de goddelijkheid niet manifesteren; alleen God kan God manifesteren. Dit is in overeenstemming met het principe dat we alleen kunnen manifesteren wat we zijn, niet wat we niet zijn. Omdat we mensen zijn met een menselijk leven en een menselijke natuur, manifesteren we de mensheid. Maar het is Gods bedoeling dat er een collectieve manifestatie van zichzelf in en door de mensheid plaatsvindt.

Hoe is dit mogelijk, aangezien alleen God God kan manifesteren? Het antwoord bestaat in deze eenvoudige stelling: God werd mens om de mens tot God te maken, zodat Hij God kan manifesteren. Om zichzelf in de mens te manifesteren, moet God mens worden en toch God blijven. Op dezelfde manier moet de mens, om God te manifesteren, God worden en toch mens blijven. Door God te worden in leven en natuur, kunnen we de manifestatie van God worden, want we zijn met God gevormd om God te worden in zijn manifestatie, de gemanifesteerde God. Omdat God zich in de mens wil openbaren, moeten wij tegelijkertijd menselijk blijven zodat God zich in en door de verlorene mensheid kan openbaren.

Het cruciale punt is dit: De collectieve manifestatie van God vereist dat de mens God wordt in leven, in natuur en in manifestatie. We kunnen God niet zijn in manifestatie zonder eerst God te worden in leven en in natuur. Zoals we hebben aangegeven, zijn de termen die de collectieve manifestatie van God het meest volledig definiëren het Lichaam van Christus en het Nieuwe Jeruzalem. Tenzij we God worden, kunnen we niet het Lichaam van Christus zijn, en tenzij we God worden, kunnen we niet het Nieuwe Jeruzalem zijn, want zowel het Lichaam van Christus als het Nieuwe Jeruzalem bestaan niet alleen uit de Drie-eenige God zelf, maar ook uit Gods wedergeboren, getransformeerde, verheerlijkte en vergoddelijkte zonen.

Gods doel in zijn heilsplan is een eeuwige, volmaakte, collectieve openbaring van zichzelf. De collectieve openbaring is Gods doel, en vergoddelijking is het organische proces in Christus waardoor we Gods doel bereiken en daadwerkelijk worden. Omwille van de collectieve manifestatie van God moeten we God worden in leven en in natuur, maar niet in de Godheid. Daarom worden we God voor God. Dit is het verlangen van Gods hart en de zin van ons bestaan.

Kerry S. Robichaux, Kunnen mensen God worden?, 2002

Uit: Affirmation & Critique, Vol.VII no.2, okt. 2002, p.31-46

De titelvraag (...) is de afgelopen eeuwen grotendeels verworpen door christelijke leraren, althans in het Westen, en is vrijwel verdwenen uit het theologische begrip van de moderne gelovige, maar recentelijk is er hernieuwde belangstelling voor de kwestie. Daarom is de titel van dit essay uiterst relevant en bijzonder noodzakelijk geworden (...)

Omdat vergoddelijking de kern van het christelijk geloof raakt – het in feite op vele manieren herdefinieert – zou deze kwestie serieus moeten worden overwogen door elke christen.

Voordat ik een antwoord geef op de titelvraag, wil ik eerst de beweringen in mijn openingsalinea onderbouwen met een korte uiteenzetting over de geschiedenis van de leer en de verschillende heroverwegingen ervan in de moderne tijd. Verder wil ik de navolgers van de leer die door de christelijke kerk zijn verworpen, terzijde schuiven om in grote lijnen te specificeren wat het niet betekent om God te worden.

(CvdL: In het vervolg volsta ik met wat de auteur vertelt over Athanasius, Irenaeus en Augustinus. De passages over andere kerkvaders, Thomas Aquino en hoe de leer in de loop van de tijd benaderd is, laat ik achterwege. Wel laat ik grotendeels onverkort volgen hoe de auteur de door hem gestelde vraag positief beantwoordt)

1. De stamboom van de doctrine

1.1 Athanasius (ca. 296-373)

De meest gevierde uitspraak van de kerk over vergoddelijking komt ongetwijfeld van Athanasius, die op elegante wijze verklaarde dat de Zoon van God "mens werd opdat wij God zouden worden" (*Over de menswording van het Woord*, 54:3). Weinig gelovigen in het Westen weten tegenwoordig wie Athanasius was, laat staan dat hij zo'n treffende uitspraak deed. Zijn onbekendheid getuigt echter meer van de onwetendheid van onze christelijke wortels dan van zijn onbeduidendheid. In een tijd waarin de christelijke kerk worstelde met de volle betekenis van de leer van de goddelijkheid van Christus en waarin de heersende opvatting heerste dat Christus niet de eeuwige God was, maar een schepsel dat tot God was gemaakt, was deze kerkleider en leraar uit de vierde eeuw de voorvechter van de gangbare opvatting die wij vandaag de dag nog steeds aanhangen: dat Christus, de Zoon en Logos van God, in wezen God is, in dezelfde zin als God de Vader God is.

Athanasius wordt ook beschouwd als de grootste verdediger van de juiste opvattingen over de menswording van Christus. Enkele jaren nadat de kerk deze cruciale leer en centrale grondslag van het geloof duidelijk had geformuleerd, leverde hij bovendien een belangrijke bijdrage aan de debatten over de goddelijkheid van de Heilige Geest. Hij verdedigde terecht de opvatting dat de Geest evenzeer God is als de Vader en de Zoon.

Deze twee cruciale leerstellingen, samen met het geloof dat er überhaupt een God bestaat, vestigden de unieke christelijke leer van de Drie-eenheid, die inderdaad van het kapitaal is voor het christelijk geloof. Het was ook Athanasius die in 367, na veel discussie in de vroege kerk, als eerste de gezaghebbende lijst van boeken vastlegde waaruit ons Nieuwe Testament bestaat. Zijn lijst werd in alle kerken van het oostelijke Romeinse Rijk aanvaard, totdat later in dezelfde eeuw universele aanvaarding voor alle kerken wereldwijd werd bereikt.

Athanasius is dus veel meer dan een onbeduidende figuur in de christelijke kerk; dankzij zijn dienst werd ons fundamentele geloof ondubbelzinnig gedefinieerd en grondig beschermd, en werden de documenten die wij vandaag de dag als normatieve documenten van ons geloof beschouwen, onder zijn leiding duidelijk vastgesteld.

Gezien de grote bijdragen die hij aan de christelijke kerk heeft geleverd, betwijfelt niemand de orthodoxie van Athanasius op het gebied van de Drie-eenheid en de goddelijkheid van Christus en de Heilige Geest, en zijn opvattingen op deze punten worden universeel aanvaard.

Er zijn echter ook zaken die Athanasius heeft onderwezen die niet zo algemeen worden geaccepteerd. Zo wordt zijn *Leven van Sint Antonius* bijvoorbeeld beschouwd als een belangrijke factor in de legitimering en popularisering van de kloosterbeweging in de vierde eeuw, een beweging die tot op de dag van vandaag voortduurt, maar die in de moderne christelijke kerk nauwelijks universele acceptatie heeft gevonden. Ik noem dit om direct een van de argumenten tegen vergoddelijking te illustreren: hoewel Athanasius volkomen duidelijk was over de Drie-eenheid, de incarnatie en de canon van het Nieuwe Testament, huldigde hij ook concepten die volgens sommigen onjuist zijn, zoals het kloosterleven, en zou zijn idee van vergoddelijking daarom eveneens verworpen moeten worden.

Maar het feit dat Athanasius een mens was en niet in alle opzichten onfeilbaar, maakt zijn andere beweringen, waaronder zijn uitspraak dat God "mens werd opdat wij God zouden worden", niet automatisch ongeldig. Het betekent veeleer dat we zijn mening over deze kwestie zorgvuldig moeten afwegen – met andere woorden, dat we onszelf de vraag moeten stellen: "Kunnen mensen God worden?"

Bovendien moet worden opgemerkt dat er een wezenlijk verschil is tussen zijn aanbeveling van het kloosterleven en zijn geloof in vergoddelijking. Het eerste heeft betrekking op de christelijke praktijk, en Athanasius verwachtte zeker niet dat alle gelovigen daaraan zouden deelnemen. Hoewel hij hoopte dat het kloosterleven door de hele kerk zou worden nageleefd (ook al gebeurde dat niet), besepte hij ten volle dat het kloosterleven geen universele christelijke ervaring en praktijk was, en drong hij daar ook niet op aan.

Vergoddelijking daarentegen was voor Athanasius veel centraler in het geloof, zoals we hieronder zullen zien. Hij was er stellig van overtuigd dat vergoddelijking het centrale doel van de verlossing was voor alle gelovigen. Voor hem was vergoddelijking een universeel beginsel van het geloof; daarom stond het meer in verband met de leerstellingen van de Drie-eenheid, de goddelijkheid van Christus en de Geest, en de incarnatie dan met zijn ideeën over het kloosterleven. En het is juist in de meest fundamentele geloofszaken dat de latere kerk de helderheid en orthodoxie van Athanasius universeel aanvaardt. Zijn expertisegebied, om zo te zeggen, is de kern van het geloof, niet de christelijke praktijk en ervaring. Er kan dus een sterk argument voor vergoddelijking worden aangevoerd, omdat het zo krachtig werd bepleit door een van de grootste definieerders en verdedigers van de meest cruciale doctrines van het christelijk geloof, die bewees dat hij de waarheid en ketterij uitstekend kon onderscheiden.

De bondige en treffende verklaring van Athanasius is geen op zichzelf staande uitspraak, maar eerder de eerste in een reeks soortgelijke uitspraken over de mensheid die God wordt, geschreven gedurende zijn lange en vruchtbare dienst aan de kerk. Wat het meest opvallend is aan zijn latere gebruik van dit idee, is dat hij het als een gegeven beschouwde, niet als een twistpunt voor zijn lezers (vaak zijn tegenstanders) dat bewijs behoefde.

In *Over de concilies van Ariminum en Seleucia (De Synodis)*; voltooid in 361, aan het einde van zijn polemische geschriften tegen de Ariaanse sekte in de kerk) stelt hij dat de Logos, de Zoon van God, van dezelfde substantie was als de Vader, en dus evenzeer God als de Vader. Daarmee toont Athanasius aan dat Christus de mens niet tot God kon maken als Hij niet zelf God was in zijn eigen recht, maar slechts God door de vergoddelijking die Hij zelf van God had ondergaan. Omdat Christus werkelijk God is en de volledige essentie van God in zich bezit, net als de Vader (Kol.1:19; 2:9), kan Hij de mens terecht vergoddelijken.

Athanasius' argument berust op de aanname dat Christus de mens vergoddelijkt, een aanname die hij niet verdedigt. Deze aanname doet hij herhaaldelijk in zijn geschriften, met name tegen de Arianen, wat veronderstelt dat de Arianen en katholieken het erover eens waren dat vergoddelijking het doel van de incarnatie was. Dit was inderdaad het geval, want in de eerste eeuwen van de kerk, met name de vierde en vijfde, was vergoddelijking vrijwel synoniem met verlossing.

1.2 Irenaeus (ca. 130-202)

Historici van de vroege kerk erkennen dat Athanasius' aforisme "Hij werd mens opdat wij God zouden worden" een echo is van een soortgelijke uitspraak die ongeveer 140 jaar eerder werd gedaan door Irenaeus van Lyon in een van zijn belangrijkste werken, *Tegen de ketterijen*: "Onze Heer Jezus Christus, ... is door zijn onmetelijke liefde geworden wat wij zijn, opdat Hij ons zou maken tot wat Hijzelf is."

De motieven voor Irenaeus' schrijven zijn, net als die van Athanasius, anti-ketters, en zijn werk wordt algemeen beschouwd als solide orthodox. Toch verklaart hij, zelfs in de context van het weerleggen van ketterij, stoutmoedig dat Christus werd wat wij zijn om ons te maken tot wat Hij is. De implicatie is duidelijk: wat wij zijn en wat Hij nog niet was en wat Hij moest worden, is mens, en wat Hij is en wat wij nog niet zijn en wat Hij ons moet maken, is God. God werd mens om de mens tot God te maken.

Athanasius had zeker gelijk toen hij de implicatie anderhalve eeuw later duidelijk maakte. Maar zelfs in zijn minder voor de hand liggende vorm is de uitspraak van Irenaeus even opvallend, niet alleen vanwege de stoutmoedigheid ervan, maar vooral vanwege hoe vroeg deze was en waar ze geschreven werd. Irenaeus werd geboren in de generatie die direct volgde op de laatste dagen van de apostelen en had toegang tot de indirecte leerstellingen van de vroege apostelen. Zijn andere belangrijke werk, *De uitleg / Het bewijs van de apostolische prediking* beweert stevig geworteld te zijn in de apostolische traditie die in de kerk is overgeleverd. In zijn weerlegging van de meest voorkomende ketterij van zijn tijd – het gnosticisme – baseert Irenaeus zich voornamelijk op de mondelinge overdracht van het apostolische geloof als zijn gezag.

Men moet bedenken dat hij schreef in een tijd waarin de canon van de Schrift nog niet vaststond in de kerk en waarin mondelinge overlevering, die nog zo dicht bij de tijd van de apostelen lag, een levensvatbare en betrouwbare bron van gezag was. In zijn strijd tegen de vermeende geheime leerstellingen van de apostelen waarop de gnostici zich baseerden, kon Irenaeus het zich niet veroorloven om iets als openlijke, mondelinge apostolische overlevering voor te stellen dat de vroege kerken niet al universeel als geloof aanvaardden. Zijn uitspraak over de mens die tot God gemaakt wordt, moet daarom de gangbare apostolische leer van die tijd weerspiegelen.

Of het daadwerkelijk apostolisch was, is een andere kwestie, maar het is opmerkelijk dat het idee van vergoddelijking in die tijd zo goed ingeburgerd was in de kerk. Bovendien diende Irenaeus als bisschop in Lyon (Lugdunum) in Gallië, een Romeinse provincie die ruwweg overeenkomt met het huidige Frankrijk, en dit feit toont aan dat de geografische verspreiding van de leer van de vergoddelijking zich veel verder uitstreckte dan de grenzen van de Griekssprekende oosterse kerk. Hoewel hij Grieks sprak, was Irenaeus door zijn ambt een westerse bisschop en presenteerde hij aan de kerk in het Westen dezelfde leer die de oosterse bisschoppen onderwezen en zouden blijven onderwijzen.

Deze twee belangrijke Griekssprekende theologen uit de tweede en vierde eeuw waren niet de enigen die leerden dat de mens door Gods verlossing God wordt. Deze opvatting was wijdverbreid in de vroege kerk, en met name in de Griekssprekende kerken (...) Terwijl een groot deel van de moderne kerk, althans onder haar protestantse gelovigen, de verlossing karakteriseert in morele, ethische en juridische termen, karakteriseerde de vroege Griekssprekende kerk die als vergoddelijking, deificatie.

Zo leerden de Cappadociërs uit de vierde eeuw (Basilius de Grote, zijn broer Gregorius van Nyssa en hun vriend Gregorius van Nazianze, die een aantal verfijningen in de leer van de Drie-eenheid, en met name van de Heilige Geest, bepleitten) de vergoddelijking van de christen even krachtig als hun tijdgenoot Athanasius.

1.3 Augustinus (354-430)

De grootste Latijnse theoloog is zonder twijfel Augustinus van Hippo, in veel opzichten de grootste christelijke schrijver aller tijden na de apostelen. De Reformatie is veel verschuldigd aan zijn inzichten en zijn vruchtbare uiteenzetting van het christelijk geloof, en het katholicisme beschouwt hem als de grootste kerkvader. Over het algemeen hebben wetenschappers Augustinus' visie op vergoddelijking over het hoofd gezien, omdat er zoveel andere, meer uitgewerkte onderwerpen in zijn geschriften te behandelen zijn. Maar in het immense literaire oeuvre van deze heilige is het begrip vergoddelijking wel degelijk terug te vinden. Een van de meest opvallende passages komt uit de *Expositie op Psalm 50* (waar Augustinus Psalm 82:6 citeert: "Ik zei: Jullie zijn goden en jullie allen zijn kinderen van de Allerhoogste"):

Want Hij rechtvaardigt, die rechtvaardig is uit zichzelf en niet door een ander; en Hij vergoddelijkt, die God is uit zichzelf en niet door deelname aan een ander. Nu vergoddelijkt Hij die rechtvaardigt, zichzelf, omdat Hij door te rechtvaardigen kinderen van God maakt. Want aan hen gaf Hij de macht om kinderen van God te worden. Als wij kinderen van God worden, worden wij ook goden.

Elders herhaalt Augustinus zijn opvatting dat het worden van een kind van God gelijkstaat aan het worden van God:

God wil u tot een god maken, niet van nature, zoals Hem die Hij verwekte, maar door zijn gave en aanneming. Want zoals Hij door zijn menselijkheid deelgenoot werd van uw sterfelijkheid, zo maakt Hij u door verhoging deelgenoot van zijn onsterfelijkheid. (*Preken*, 166)

Net als veel van zijn Griekse tijdgenoten beriep Augustinus zich ook op de vergoddelijkingsleer als bewijs dat Christus werkelijk God was en, door zijn intrinsieke natuur, goddelijk. Dit levert opnieuw bewijs dat deze leer algemeen aanvaard was in de vroege kerk.

Als mensen door het woord van God goden worden en als zij goden worden door daaraan deel te hebben, zou Hij aan wie zij deel hebben, dan niet God zijn? Als lichten waarvan het licht is ontstoken, goden zijn, is dan het licht dat hun licht ontsteekt, geen God? Als zij die door een weldadig vuur verwarmd worden, goden worden, is dan de bron die hun die warmte geeft, niet God? (*Verhandelingen over het Evangelie van Johannes*, 48.9)

Bij de pen van een andere schrijver zouden we misschien terugdeinzen, maar van zo'n groot theoloog als Augustinus, die op deze manier spreekt over wat God voor de mens wil, worden we gedwongen om op zijn minst even stil te staan en de mogelijkheid te overwegen dat mensen op de een of andere manier God kunnen worden, zelfs als we alle andere getuigenissen van de vroege kerk achteloos terzijde schuiven.

1.4 Latere westerse ontwikkelingen

(...) Naarmate de middeleeuwen ten einde liepen en de protestantse Reformatie het christelijke landschap begon te veranderen, raakte de leer van de vergoddelijking op de achtergrond, omdat de fundamentele kwesties van rechtvaardiging door geloof en de grondslag van de verlossing de gedachten van christelijke schrijvers bezighielden en nieuwe debatten op gang brachten.

Later (...) hebben de pogingen van de kerkgeschiedkundige Adolf Harnack om het christendom te ontdoen van dogmatische theologische elementen die voortkwamen uit Hellenistische invloeden en het, in zijn ogen, terug te brengen naar de oorspronkelijke religie van Jezus en de Semitische apostelen, het begrip vergoddelijking sinds zijn tijd grondig ondermijnd. Door zijn immense invloed accepteren veel christelijke schrijvers en denkers tegenwoordig zijn onderscheid tussen een 'echt' Semitisch christendom uit de eerste eeuw en een daarvan afgeleid Hellenistisch christendom uit de derde tot en met de zesde eeuw als normatief. Door de theologie van de kerk in deze laatste periode als Hellenistisch te karakteriseren, richtte Harnack zich herhaaldelijk tegen de leer van de vergoddelijking, aangezien dit destijds het fundamentele begrip van verlossing was. Veel van Harnacks beoordelingen zijn echter zelf inmiddels achterhaald (...)

De kerkvaders benaderden de leer van een assimilatie aan God met vrijwel dezelfde zorg als wij moderne mensen, nml. door een opvatting van menselijke vergoddelijking te presenteren die Gods transcendentie respecteert en tegelijk het mystieke karakter van zijn incarnatie erkent (...)

2. Vergoddelijking, correct begrepen

Als we de argwaan en misvattingen over vergoddelijking kunnen overwinnen en erkennen dat het getuigenis van de kerk door de eeuwen heen respect verdient, kunnen we gaan onderzoeken hoe het mogelijk is dat mensen terecht God worden door zijn verlossing. Talrijke kerkvaders hebben zich uitvoerig gebogen over het thema vergoddelijking, en het is de moeite waard om aandacht te besteden aan enkele gemeenschappelijke principes die zij allen lijken te respecteren. Deze principes zullen ons helpen precies te definiëren wat het betekent om God te worden volgens een juist christelijk begrip.

2.1 Twee principes bij de kerkvaders

Ten eerste is de identiteit van God als God volstrekt onaantastbaar. Hij is transcendent en staat boven de schepping, en Hij is volkomen anders dan de schepping. Dit is een bestaansvorm die eeuwig voortduurt; dat wil zeggen, Hij is en blijft transcendent en anders. Zo bestaat er bij Hem een eeuwig, onschendbaar bestaan als de unieke God, die anders is dan de schepping. Bovendien is zijn bestaan niet afhankelijk van iets of iemand anders dan Hemzelf. Hij bestaat zelf, en van alle dingen die bestaan, bestaat alleen Hij zelf.

Ten tweede zijn de mensen die door zijn verlossing God zullen worden, zijn schepselen en blijven dat voor altijd. Er is geen denkbeeldige verandering van bestaan in de ongeschapen God, en mensen verwerven niet in zichzelf de eigenschappen van de ongeschapen God, met name zijn transcendentie en andersheid. Bovendien zullen mensen, zoals ze door de schepping zijn, altijd bestaan als afhankelijke schepselen. Ze komen tot bestaan omdat ze door God zijn geschapen, en ze blijven bestaan omdat ze door Hem worden onderhouden. "In zijn macht is de ziel van al wat leeft, in zijn macht de adem van het menselijk geslacht" (Job 12:10).

Deze twee principes met betrekking tot God en de mens worden nauwgezet in acht genomen in alle orthodoxe opvattingen over vergoddelijking. God is eeuwig God omdat Hij eeuwig als God bestaat, terwijl de mens afhankelijk is van God en alleen God kan worden omdat God door zijn eigen kracht hem zo maakt, niet omdat hij in zichzelf een kracht bezit of deze verwerft los van Hem, die hem tot God maakt. Zo maakten de vroege kerkvaders onderscheid tussen Hem die van nature God is en hen die door genade God worden.

Met het eerste bedoelden zij dat God als God bestaat krachtens zijn eigen goddelijke natuur, die Hij van niemand anders verkrijgt of ontvangt; met het tweede bedoelden zij dat de mens God wordt omdat hem iets wordt gegeven, omdat er een genade wordt verleend die hun kracht schenkt die ze van nature niet bezitten, en dit maakt hem tot God. Simpel gezegd: Hij is God, maar de mens kan God worden. Hun wording is niet het resultaat van iets wat zij doen, maar van zijn genadewerk, terwijl zijn wezen voortkomt uit zijn eigen eeuwige zelfbestaan.

2.2 Opkomen voor Gods andersheid

Vergoddelijking is dus een handeling die de mens in een voortdurende afhankelijkheid plaatst van de God die vergoddelijkt en Hem die vergoddelijkt in feite verheerlijkt.

Men zou kunnen tegenwerpen dat de volkomen andersheid van God geschonden zou worden als mensen Gods deugd ontvangen en tot God gemaakt worden, zelfs als dat door afhankelijkheid van Hem zou gebeuren. Hoe kan God transcendent en anders zijn als mensen God kunnen worden, zelfs door genade? Zou zijn andersheid niet geschonden worden door deze deelname van mensen?

De vroege schrijvers van de kerk erkenden dit dilemma en boden een antwoord door een beroep te doen op de incarnatie. Toen het aforisme "God werd mens om mensen tot God te maken", in zijn verschillende formuleringen, werd aangedragen, verwezen zij naar het grote mysterie dat de transcendente God eindig en schepselmatig werd door de incarnatie, en wezen zij op het impliciete feit dat er in God een bestaanswijze bestaat die Hem in staat stelt de eindige schepping binnen te treden en er één mee te worden.

Het meest fundamentele beginsel van het christelijk geloof is dat Jezus Christus de incarnatie van God is, dat Hij God is die vlees geworden is. Hoewel we misschien willen weten hoe mensen God kunnen worden, moeten we ons eerst afvragen hoe God een mens kon worden en toch transcendent en anders kon blijven. Over het algemeen schrijven we het antwoord op deze meer fundamentele vraag toe aan het mysterie van het geloof, maar de incarnatie is het bewijs dat er in God zowel een bestaanswijze bestaat die Hem volkomen anders en onmededeelbaar maakt tegenover zijn schepping, als een bestaanswijze die Hem in staat stelt deel te nemen aan zijn schepping en er zelfs deel van uit te maken.

2.3 Essentie en energieën

Dit onderscheid is op verschillende manieren tot uitdrukking gebracht in de kerkgeschiedenis. Onder theologen van het Griekssprekende Oosten wordt het onderscheid gemaakt tussen de essentie en de energieën van God, een onderscheid dat voor het eerst duidelijk werd gebruikt door de Cappadociërs in de vierde eeuw en later verder werd uitgewerkt door Gregorius Palamas in de veertiende eeuw. Na te zijn bekrachtigd door de Concilies van Constantinopel van 1341, 1347, 1351 en 1368, concilies van groot gezag voor de oosters-orthodoxe kerk, wordt het nu beschouwd als een geaccepteerde leer van het oosters christendom.

Bisschop Kallistos Ware, de eminente Britse geleerde en feitelijke woordvoerder van de orthodoxie in de Engelstalige wereld, legt het onderscheid en de relatie ervan tot vergoddelijking als volgt uit:

Volgens Palamas duidt de goddelijke essentie (ousia) op God in zijn andersheid en transcendentie, en de energieën (energiai, dunameis) op God in zijn nabijheid en immanentie.

Wat zijn essentie betreft, is God boven elke participatie verheven en onkenbaar.

Wat zijn energieën betreft, staat God open voor delen en participatie, dat wil zeggen: Hij is kenbaar, hoewel nooit volledig gekend.

In de woorden van Basilius: "Wij kennen onze God door zijn energieën, maar wij beweren niet dat wij zijn essentie kunnen naderen. Want zijn energieën dalen tot ons neer, maar zijn essentie blijft onbereikbaar" (*Brieven*). Als we dit onderscheid toepassen op de leer van de verlossing, volgt daaruit dat we in de theosis niet delen in Gods wezen, maar in zijn energieën.

De term 'energieën' kan misleidend zijn, en daarom hebben sommigen, vooral in populaire kringen, de term opgevat als verwijzend naar deugden of krachten (dat wil zeggen, energieën in de gewone betekenis van het woord) die God naar zijn gelovigen zendt en die losstaan van Hem.

Dit is echter niet wat de Cappadociërs, Palamas en de moderne orthodoxen met de term bedoelen. De energieën zijn God zelf, alleen in een bestaansvorm die verschilt van zijn onuitsprekelijke en transcendentie essentie. Ware vervolgt:

Volgens de Palamitische opvatting zijn deze energieën niet slechts de geschapen effecten van Gods handelen in de wereld, maar zijn ze zelf eeuwig en ongeschapen. Ze moeten niet in abstracte, maar in persoonlijke termen worden opgevat. Ze zijn geen ding of object, geen gave die God schenkt, geen tussenpersoon tussen de Godheid en de mensheid, maar God zelf in zijn persoonlijke handelen – van alle eeuwigheid de drie personen van de Heilige Drie-eenheid die zich tot elkaar verhouden in wederzijdse liefde; en vervolgens, vanaf de schepping van de wereld, de drie personen die uit zichzelf uitgaan om te scheppen, te verlossen en te heiligen. Evenzo zijn de energieën geen deel of onderverdeling van God, maar de ene ondeelbare God in de volheid van zijn zelfopenbaring.

Hoewel veel moderne schrijvers begrijpen dat de Oosters-orthodoxe Kerk vergoddelijking als centraal kenmerk van de verlossing leert en daar weinig op aan te merken hebben, geven weinigen toe dat de leer stevig steunt op dit onderscheid tussen de essentie en de energieën van God. Maar er zou geen vergoddelijking kunnen zijn tenzij de transcendentie van God volledig wordt gerespecteerd en tegelijkertijd de communiceerbaarheid van God volledig wordt erkend. Dit onderscheid is even geldig en belangrijk als dat tussen de eenheid en de drie-eenheid in God. Dit was een centrale zorg voor Gregorius Palamas, die het Cappadociëse idee verder ontwikkelde. Vladimir Lossky beschrijft Palamas' zorg als volgt:

Net zoals God tegelijkertijd één en drie is, zo moet men zeggen dat de goddelijke natuur tegelijkertijd exclusief is en in zekere zin openstaat voor deelname. We verkrijgen deelname aan de goddelijke natuur [2 Petrus 1:4], en toch blijft die tegelijkertijd volkomen ontoegankelijk. We moeten beide tegelijkertijd bevestigen en de antinomie als criterium voor de juiste toewijding behouden. (*Theophanes*)

2.3 De incarnatie en heilseconomie

Dit onderscheid tussen God in zijn onuitsprekelijke essentie of transcendente bestaan en God in zijn energieën - of, westers gezegd: zijn handelingen - lijkt misschien niet nodig en kan zelfs een ad hoc constructie lijken, uitsluitend gemaakt ter wille van een idee van vergoddelijking. Maar men moet bedenken dat dit onderscheid niet louter door vergoddelijking wordt gesuggereerd, maar fundamenteel door de incarnatie.

Terwijl het christelijke Oosten het gebruikt voor een theologie van vergoddelijking, is het christelijke Westen er meer in geïnteresseerd om de mogelijkheid van de incarnatie zelf beter te begrijpen. In het Westen wordt het onderscheid echter anders geformuleerd; theologen maken hier onderscheid tussen de immanente Drie-eenheid en de economische Drie-eenheid.

De eerste aanduiding, soms ook wel de essentiële Drie-eenheid genoemd, verwijst naar de Drie-eenheid in het aspect van zijn innerlijke zelfbestaan;

de laatste naar de Drie-eenheid zoals zij zich manifesteert in de heilsgeschiedenis, in de heilbrengende daden van God. De heilseconomie is de reddende handeling van God die begint met de incarnatie en uiteindelijk leidt tot de volledige verlossing van de mensheid.

Westerse theologen benadrukken dat, hoewel de Drie-eenheid van God duidelijker tot uiting komt in de heilseconomie, deze economie niet de basis van de Drie-eenheid vormt, alsof iets in de schepping een verandering in de Godheid zou hebben teweeggebracht.

De Drie-eenheid is niet zomaar in de heilsgeschiedenis tot stand gekomen door middel van het kruis en de opstanding van Jezus Christus, alsof een historisch proces noodzakelijk zou zijn geweest voor Gods verschijning als Drie-eenheid. Daarom moet het onderscheid worden gehandhaafd tussen: de immanente Drie-eenheid, waar *vrijheid en noodzaak* hetzelfde zijn in de eeuwige essentie van God, en de Drie-eenheid van de heilsgeschiedenis, waar God zijn *vrijheid absoluut* uitoefent, zonder dat er enige noodzaak voortvloeit uit zijn natuur.

Het onderscheid tussen de 'immanente' Drie-eenheid en de 'economische' Drie-eenheid is intrinsiek aan hun werkelijke identiteit. (Aldus een r.k. citaat uit 1983)

Hoe ook geformuleerd, het onderscheid tussen God in zijn onmededeelbare wezen en God in zijn handelen is een noodzakelijk onderscheid, niet alleen voor de minder gangbare opvatting van vergoddelijking, maar ook voor de meest fundamentele christelijke leer, die van de incarnatie.

Hoewel de waarheid dat God mens werd – de eerste stelling van Athanasius' aforisme – bijna universeel wordt aanvaard in de christelijke kerk, beseffen weinig gelovigen dat deze grote gebeurtenis in de 'geschiedenis' van God een onderscheid in zijn bestaan vereist, een onderscheid dat Hem in staat stelt één te zijn met zijn schepsel (de 'vrijheid' in het citaat hierboven) en tegelijkertijd per definitie volledig transcendent en anders te zijn dan zijn schepsel (de 'noodzaak' in het citaat hierboven).

Maar zorgvuldige reflectie door theologen door de eeuwen heen dwingt ons dit onderscheid te aanvaarden als we het mysterie van de incarnatie dieper willen begrijpen, ook al zullen we het nooit volledig kunnen doorgronden. Velen struikelen gemakkelijk over het idee van vergoddelijking, en over het algemeen is de bron van ergernis het gangbare axioma dat God volledig transcendent en anders is. God conformeert zich echter niet volledig aan het gangbare verstand, en de incarnatie is daar een fundamenteel bewijs van.

Het christelijk geloof vereist dat we het gangbare verstand opzij zetten om te geloven dat God mens werd, maar het gangbare verstand struikelt soms wanneer het gevraagd wordt om de tweede stelling van Athanasius' aforisme te geloven, namelijk dat mensen God worden.

Het zou eerder de ergernis moeten zijn dat God mens kán worden, dan dat mensen God konden worden, want het ogenschijnlijk verminderen van zijn transcendentie en andersheid is veel ernstiger dan het verheffen van mensen tot een goddelijk niveau. Maar door de incarnatie werd de transcendentie en andersheid van God op geen enkele wijze geschonden, en dit is de basis van ons christelijk geloof: God werd mens zonder tegelijkertijd iets minder dan God te worden. Op dezelfde manier maakt God de mens tot God, niet door de mens toe te laten tot zijn transcendentie en andersheid, maar door hem te betrekken bij wie Hij is in zijn communiceerbare werking, manifestatie en economie. En net zoals Hij onveranderlijk God bleef tijdens het proces van incarnatie (een gezegende paradox!), zo blijven die gezegende mensen die God worden door zijn wonderbaarlijke verlossing menselijk, schepselmatig, terwijl ze tegelijkertijd deelnemen aan en genieten van wat Hij als God economisch gezien is.

2.4 Deelnemen aan God en verbondenheid met Christus

Maar hoe kunnen mensen dan worden opgenomen in wie God is in zijn mededeelbare bestaan en daardoor God worden?

Allereerst is de fundamentele basis van vergoddelijking deelname aan God en vereniging met Christus. De Schrift spreekt hier rechtstreeks over. 2Petr.1:4 typeert de gelovigen als "deelgenoten van de goddelijke natuur", en Paulus verwijst in 1Kor.6:17, onder andere, naar onze vereniging met Christus: "Wie met de Heer één is, is één geest."

Protestantse commentatoren reduceren de uitdrukking in 2Petr.1:4 doorgaans tot een metafoor, omdat zij de letterlijke betekenis aanstootgevend vinden voor de transcendentie van God. Maar zoals Lossky opmerkt, is het kinderachtig, zo niet goddeloos, om de uitdrukking te reduceren tot een loutere metafoor of retorische uitdrukking, zodat deze past bij de denkwijzen over God die we in de loop der tijd hebben ontwikkeld. Een dergelijke reductie wordt bovendien ingegeven door het onvermogen om het onderscheid in God te erkennen tussen zijn onuitsprekelijke Wezen en zijn mededeelbare bestaan in de heilsgeschiedenis.

Als we deze motivatie terzijde schuiven, kunnen we gemakkelijker inzien dat gelovigen in zekere zin deelhebben aan de goddelijke natuur. Deze deelname geeft hun, wederom in zekere zin, de eigenschappen en hoedanigheden van God ter beschikking, zodat zij ervan kunnen genieten en deze kunnen ervaren. Paulus verwijst naar deze openbaarmaking van Gods eigenschappen aan de gelovigen op een manier die opvallend veel lijkt op de uitdrukkingsvorm die Irenaeus, Athanasius en anderen in latere eeuwen zouden gebruiken: "U kent de liefde die onze Heer Jezus Christus heeft gegeven: *Hij was rijk, maar is omwille van u arm geworden opdat u door zijn armoede rijk zou worden*" (2Kor.8:9, cursivering toegevoegd). Elders spreekt Paulus, in een vergelijkbare grammaticale vorm, nog krachtiger over deze openbaarmaking: "ter wille van ons heeft God Hem die de zonde niet kende één gemaakt met de zonde, zodat wij in Hem rechtvaardig voor God konden worden." (2Kor.5:21).

Gezien deze apostolische woorden is het geen wonder dat latere schrijvers zo gedurfd zouden zijn in hun uitingen van vergoddelijking. Paulus' verklaring dat we "in Hem de gerechtigheid van God worden" kan zeker worden vereenvoudigd tot een meer geruststellende formulering. We zouden bijvoorbeeld kunnen zeggen, zoals veel commentatoren doen, dat de uitdrukking hyperbolisch is en zo moet worden opgevat dat we rechtvaardig worden door de rechtvaardigheid van Christus, die ons wordt toegerekend in een forensische rechtvaardiging. Dit behoudt de andersheid van God en zou de vroomheid van een Paulus moeten respecteren. Maar feit blijft dat Paulus het zo heeft gezegd, en als hij inderdaad de apostel was van een puur forensische rechtvaardiging gebaseerd op een externe rechtvaardigheid, waarom zou hij zijn boodschap dan in gevaar brengen met zulke onnauwkeurige, zelfs misleidende, taal?

Het lijkt er zeker op dat de externe en juridische aard van sommige vormen van modern protestantisme de deelname aan Christus, met de overdracht van eigenschappen aan de gelovigen, die Paulus probeert over te brengen, vertroebelt.

We "worden de gerechtigheid van God in Hem" omdat we deelhebben aan Hem die de gerechtigheid van God is (1Kor.1:30). Het is waar, er is van nature geen gerechtigheid in ons (Rom.3:10; vgl. 7:18), maar "in Hem", in Christus die de gerechtigheid van God is, zijn we verbonden met gerechtigheid. Onze verbondenheid met Hem maakt ons één met Hem die niet slechts rechtvaardig is, maar gerechtigheid zelf. In die zin worden we inderdaad de gerechtigheid van God in Christus. Paulus' kenmerkende uitdrukkingen als "in Hem", "in Christus", "in Christus Jezus" en dergelijke zijn welbekend. Het is moeilijk om ze anders te interpreteren dan als een mystieke verbondenheid tussen Christus en zijn gelovigen. Het resultaat van deze eenheid - als het een echte eenheid moet zijn en niet wederom een metafoor voor een louter ethische, morele of juridische relatie - moet de verheffing van de armere zijn door de voortreffelijke deugd van de Rijkere, en dat is precies de boodschap van Paulus.

Deze verheffing wordt niet slechts toegerekend, maar wordt overgebracht door daadwerkelijke deelname, en de deugden die de gelovigen nu bezitten, zijn niet louter uiterlijk maar werkelijk de hunne, voor zover Christus zelf de hunne is (1Kor.1:2).

Door hun organische verbondenheid met Christus, waarin Gods verlossing de gelovigen brengt, worden zij wat Hij is, niet in de zin van zijn immanente bestaan als lid van de Drie-eenheid, maar krachtens wie Hij is in de heilsgeschiedenis. Hij is de Zoon van God, niet alleen onuitsprekelijk maar ook manifest onder de mensen: "Wij hebben zijn heerlijkheid gezien, de heerlijkheid van de Eniggeborene van de Vader" (Joh.1:14), en door zijn openbaring als de Zoon maakt Hij ons tot zoals Hij is – kinderen van God (Gal.3:26; Rom.8:14; Marc.14:36; Rom.8:15; Gal.4:6). In Gods heilsplan komt Christus tot de mensheid als het leven van de wereld (Joh.6:33,51), en als dit leven treedt Hij in de gelovigen om hen te wederbaren en hen tot kinderen van God te maken (Rom.8:10; Kol.3:4; 1Petr.1:3,23; Titus 3:5; Joh.1:12; 1Joh.3:1).

Christus bestaat immanent en eeuwig in de gedaante van God (Fil.2:6); dat wil zeggen, Hij belichaamt de essentie en de aard van de Godheid (Kol.1:19); en in het heilsplan 'transformeert' Hij de gelovigen; dat wil zeggen, door de toepassing van zijn goddelijke leven, met de bijbehorende goddelijke natuur, op de gelovigen, zorgt Hij ervoor dat zij op organische wijze de gedaante van God aannemen die Hij aanneemt (2Kor.3:18).

Bijbelse transformatie anders beschouwen dan als een proces dat van mensen iets maakt wat ze van nature niet zijn, dat wil zeggen, ontkennen dat ze God worden door de vereniging met God, is de woorden van de Schrift van elke werkelijke kracht ontdoen en Gods verlossing degraderen tot een plan voor louter menselijke verbetering. We zijn al mensen; we hebben geen transformatie nodig om betere mensen te worden.

Door de Heilige Geest is Christus in zijn menswording persoonlijk de Heilige van God (Mat.1:20; Joh.6:69), en door dezelfde Heilige Geest worden de gelovigen in Christus geheiligd (2Tes.2:13; 1Petr.1:2), waardoor zij zelf heiligen worden, zoals het Griekse woord *hagioi* ("heiligen") het meest letterlijk vertaald kan worden (Rom.1:7 e.a.).

Ten slotte bestaat Christus in de Drie-eenheid als de glorie van de Vader, en Hij heeft zichzelf als zodanig aan de mensheid geopenbaard (Joh.1:14; Mat.17:1-2, 5; Luc.9:32; 2Petr.1:16-18). Uiteindelijk zal zijn glorie onze glorie zijn, wanneer wij Hem voor eeuwig openbaren (Kol.3:4; Rom.8:17; Filip.3:21).

2.5 Kritische vragen

Sommigen ontkennen dat vergoddelijking een geldig christelijk concept is, en anderen gaan zelfs zo ver dat ze beweren dat het volledig onschriftuurlijk is. Maar zij hanteren een zeer beperkte interpretatie van de Schrift. De Schrift gebruikt de term vergoddelijking zeker niet en zegt ook niet expliciet dat mensen God kunnen worden. Maar een deel van wat wij als christelijk geloof beschouwen, wordt niet expliciet in de Schrift genoemd. Termen als Drie-eenheid, substantie (essentie) en *homoousios*, hoewel stevig verankerd in de orthodoxie en geaccepteerd door de belangrijkste takken van het christendom, zijn nergens in de Bijbel te vinden. Toch willen we niet zeggen dat ze geen bijbelse concepten uitdrukken. Begrippen zoals het wederzijds bestaan en inwonen van de drie van de Drie-eenheid en de twee naturen in Christus worden niet expliciet in de Schrift genoemd, maar om die reden zouden we ze niet uit ons geloof verwerpen, want ze kunnen worden bevestigd door een zorgvuldige bestudering van de expliciete tekst. Sterker nog, doctrines die minder universeel worden aanvaard dan deze, worden door verschillende groepen gelovigen aangehangen met veel minder expliciete steun vanuit de Schrift.

Dat de Schrift de term vergoddelijking niet gebruikt of expliciet zegt dat mensen God kunnen worden, maakt het idee geenszins ongeldig. Wat het, net als elke andere doctrine in de Bijbel, valideert, is het systeem van waarheid dat in de gehele Schrift bestaat.

Natuurlijk bestaan er meningsverschillen over het systeem van waarheid in de Bijbel, en de doctrine van vergoddelijking kan alleen overleven in een systeem dat een nauwe, organische relatie tussen Christus en zijn gelovigen als fundament aanvaardt.

Systemen die het christelijke leven louter als juridisch, ethisch of moreel beschouwen, zoals in een groot deel van het moderne christendom, zullen weinig baat hebben bij de mogelijkheid dat mensen God kunnen worden door zijn verlossing.

Maar aan de andere kant biedt een verlossing die louter juridisch van aard is en van de mens niets meer maakt dan een forensisch object, of een verlossing die niet meer inhoudt dan een verbetering van onze ethiek of moraal en van ons niets meer maakt dan 'betere' mannen en vrouwen, weinig voordeel voor ons als schepselen en voor God als Schepper.

Er kan nog een laatste bezwaar tegen vergoddelijking worden ingebracht. De evangelische theoloog Robert Rakestraw verwoordt het treffend:

Waarom terminologie gebruiken die, op het eerste gezicht althans, degenen die niet bekend zijn met deze denkrichting in de theologie zal vervreemden, waardoor ze mogelijk iets missen dat hen ten goede zou kunnen komen? Sommigen zullen echter antwoorden dat het schokkende van de termen wellicht precies is wat nodig is om lusteloze of moedeloze christenen wakker te schudden en hen de waarheid van hun verbondenheid met Christus te laten inzien.

Zelfs als we eenheid met Christus en deelname aan God kunnen accepteren, waardoor gelovigen God worden door onze afhankelijkheid van Hem, drukken we dan niet simpelweg iets uit in schokkende bewoordingen dat minder dramatisch geformuleerd zou kunnen worden? Is de werkelijke waarde van vergoddelijking niet niets meer dan de brutaliteit ervan, iets dat aantrekkelijk is voor buitenbeentjes of mensen die hunkeren naar aandacht van welke aard dan ook?

In mijn ervaring zijn bezwaren van deze aard een goed teken, omdat ze een fundamentele instemming met het idee van vergoddelijking impliceren, zelfs als er geen bereidheid is om de risico's en de stigma's die ermee gepaard gaan te aanvaarden. Als dit, na het schrijven van dit artikel tot nu toe, het enige overgebleven bezwaar tegen vergoddelijking is, dan ben ik van mening dat ik de titelvraag van dit essay voldoende heb beantwoord. Maar de gepastheid gebiedt mij om ook op dit laatste bezwaar te reageren, wat tevens als slotopmerking zal dienen.

Gods verlossing biedt gelovigen meer dan één voordeel en, belangrijker nog, het is ook een voordeel voor God zelf. We kunnen niet volledig begrijpen waarom God zich door de mensheid wil laten manifesteren, maar we weten dat dit zijn doel is (vgl. Gen.1:26; Psalm 8). Gods verlossing reinigt niet slechts een gevallen schepsel; het volbrengt zijn bedoeling met de schepping van de mensheid. Voor dit hogere doel van zijn verlossing zijn zijn daden van vergeving, verlossing, rechtvaardiging en verzoening, hoewel fundamenteel en absoluut noodzakelijk, niet voldoende, zelfs al bieden deze de gelovigen onmetelijk voordeel en verzekeren ze ons een eeuwige plaats bij God.

Misschien omdat deze 'lagere' aspecten van Gods volledige verlossing betrekking hebben op onze problemen, lijkt het christendom van vandaag zich daarop te richten als het middelpunt van wat God doet wanneer Hij ons redt. Er wordt weinig aandacht besteed aan de 'hogere' aspecten, die Gods hogere doel verwezenlijken om de mensheid als manifestatie te hebben.

Het is jammer dat Zijn allesomvattende verlossingswerk om Zijn uitverkorenen te wederbaren, heiligen, transformeren, vormen en verheerlijken zo gemakkelijk wordt teruggebracht tot de grenzen van theologische discussies, verworpen als te spiritueel of mystiek, of zelfs volledig afgedaan als mooie metaforen.

Maar zijn bedoeling blijft vast en onveranderd: Hij zal zich in de mensheid openbaren, en daarom wederbaart Hij zijn uitverkorenen met zijn leven, heiligt hen met zijn wezen, transformeert hen naar zijn beeld en verheerlijkt hen met zijn manifestatie. Deze hogere verlossingshandelingen geven niet slechts uitdrukking aan zijn eigenschappen van rechtvaardigheid, barmhartigheid en liefde, zoals de lagere aspecten van zijn verlossing dat wel doen. Integendeel, ze drukken uit wie Hij is in leven, wezen, beeld en manifestatie – zijn wezen zelf – door zijn manifestatie in zijn gelovigen. Pas wanneer gelovigen zich zodanig met Hem verenigen dat deze vereniging wedergeboorte, heiliging, transformatie en zelfs verheerlijking teweegbrengt, zodat zij worden wat Hij is in leven, natuur, beeld en manifestatie – pas dan wordt God zo volledig geopenbaard als de mens Hem kan openbaren.

Alleen door vergoddelijking kan God zich volledig in de mensheid uitdrukken. Bovendien worden onze eigen christelijke ervaring en vreugde aanzienlijk verrijkt wanneer onze kijk op wat God doet, tot het juiste niveau wordt verheven.

Als onze kijk op Gods verlossing louter juridisch is, is onze ervaring louter juridisch; als zij louter ethisch of moreel is, blijft ons dagelijks christelijk leven beperkt tot een louter ethisch of moreel menselijk leven. Ik betoog dat we de volheid van Gods verlossing niet nodig hebben voor dat soort christelijk leven; sterker nog, voor ethiek en moraliteit alleen hebben we helemaal geen christelijke verlossing nodig.

Maar als we verlossing zien als het worden van God in leven, natuur, beeld en manifestatie, dan zullen onze aspiratie, onze maatstaf en uiteindelijk onze ervaring volgen, en zullen we, op deze aarde te midden van onze medemensen, God-gemanifesteerd zijn.

Er zal nooit een andere God zijn naast de unieke en wonderbaarlijke Drie-éenige God. Maar er zal tot in de eeuwigheid een manifestatie van Hem zijn die Hem ís, en de hele betekenis en het doel van de mensheid zullen vervuld zijn. We zullen niet langer los van Hem staan als een probleem voor Hem, maar één met Hem zijn als zijn glorieuze manifestatie. Dan zal de ultieme hoop van de apostelen werkelijkheid worden: "dat God alles in allen zal zijn" (1Kor.15:28).

Ed Marks

Vergoddelijking door deelname aan Gods goddelijkheid

Uit: Affirmation & Critique, Vol.VII no.2, okt. 2002, p.47-54

Als gelovigen in Christus hebben wij, door de reinigende kracht van zijn kostbaar bloed in zijn wonderbaarlijke verlossing, het goddelijke recht om deel te hebben aan Gods goddelijkheid. "Gelukkig zijn zij die hun kleren wassen: zij *kunnen over de levensboom beschikken*" (Opb. 22:14). De boom des levens symboliseert de Drie-enige God zelf, die in Christus is geïncarneerd (Kol.2:9) en gerealiseerd als de Geest des levens (Rom.8:2). Dit leven is het goddelijke leven, het ongeschapen leven, het leven dat God zelf is. "Ik ben...het leven" (Joh.14:6). "Ik ben gekomen om hun het leven te geven in al zijn volheid" (Joh.10:10). "De laatste Adam [de geïncarneerde Christus] werd een levendmakende geest" (1Kor.15:45).

Deel hebben aan Gods goddelijkheid betekent deel hebben aan Christus als de levengevende Geest, die de werkelijkheid is van de boom des levens. Wanneer we het woord 'deelnemen' gebruiken, bedoelen we 'ervan genieten'. De boom des levens is bedoeld voor de mens om daarin te delen door ervan te eten (Gen.2:9; Opb.2:7). "Wie Mij eet, zal leven door Mij" (Joh. 6:57). Christus eten als de boom des levens betekent Hem in ons opnemen als ons leven en onze levensvoorziening, zodat Hij kan worden opgenomen in onze geest voor onze wedergeboorte (Joh.3:6), in onze ziel voor onze transformatie (2Kor 3:18) en uiteindelijk in ons lichaam voor onze verheerlijking (Filip.3:21).

1. Vergoddelijking en verlossing

God heeft ons het recht gegeven om deel te hebben aan Hem, tot ons genot en ter vervulling van zijn hartenwens. Gods verlangen is om de mens te vergoddelijken, om de mens gelijk te maken aan Hem in leven, natuur en manifestatie, maar niet in de Godheid.

Beweren dat de mens, door vergoddelijking, deel wordt van de Godheid als voorwerp van aanbidding, is een ketterij. Maar de waarheid van het proces van vergoddelijking in de Schrift ontkennen, is de hartenwens van de Drie-eenige God ontkennen en zijn Woord verloochenen.

We kunnen zeggen dat God 'vermenselijkt' werd, opdat de mens 'vergoddelijkt' zou worden, en dat God mens werd in het vlees (Joh.1:14), opdat wij kinderen van God zouden worden in de Geest. Athanasius, een groot verdediger van het geloof in de vierde eeuw, wees er herhaaldelijk op dat de vergoddelijking van de gevallen mensheid het doel van de incarnatie is, en stelde: "[De Logos] werd mens, opdat wij vergoddelijkt zouden worden" en "De Zoon van God werd mens, om ons in zichzelf te vergoddelijken". Zelfs de Catechismus van de Katholieke Kerk wijst in art.460 op deze theologische waarheid aan de hand van de geschriften van de kerkvaders:

Het Woord is vlees om ons 'deel te laten krijgen aan Gods eigen wezen' (2Petr.1.4). 'Het Woord van God is mens geworden en Hij die Gods Zoon is, werd de Mensenzoon, opdat de mens zoon van God wordt door het Woord in zich te dragen en het kinschap te ontvangen' (Irenaeus, Haer.3.19.1). 'Want God is mens geworden om ons tot God te maken' (Athanasius, Incarn.54.3). 'De eniggeboren Zoon van God nam, omdat Hij ons in zijn goddelijkheid wilde laten delen, onze natuur aan, opdat Hij, mens geworden, de mensen tot goden zou maken' (Thomas van Aquino, Opusculum 57).

Het hoogtepunt van de goddelijke openbaring kan zo worden samengevat: *God werd mens opdat de mens God zou worden in leven en natuur, maar niet in de Godheid*. Deze uitspraak omvat de gehele openbaring van Gods heilsplan in het Nieuwe Testament op een volstrekt bijbelse en zorgvuldige wijze.

Volgens de openbaring van Gods heilsplan zijn vergoddelijking en verlossing synoniemen. Vergoddelijking is de hoogste definitie van verlossing. Gods volledige verlossing omvat twee processen. De Drie-enige God onderging een proces om de gevallen mens te verlossen en zichzelf aan de mens te schenken. De verlost mens ondergaat vervolgens een proces van vergoddelijking om opgebouwd te worden tot het Lichaam van Christus en voorbereid te worden om de bruid van Christus te zijn, zijn evenbeeld in leven en natuur (Ef.5:25-32).

In zijn streven om de mens te vergoddelijken, doorliep God een proces door mens te worden (Joh.1:14) om het menselijk leven en een allesomvattende dood te doorstaan. Door Christus' verlossende dood aan het kruis zijn onze kleren gewassen in het bloed van het Lam. We hebben de vergeving en reiniging van onze zonden, we zijn met God verzoend, we zijn door God gerechtvaardigd en we zijn positioneel geheiligd, apart gezet, voor God. Dit maakt ons bevoegd om deel te hebben aan Christus als de boom des levens, om gered te worden in het leven van Christus (Rom.5:10). Vervolgens heeft Christus in zijn opstanding het proces doorlopen om de levengevende Geest te worden en zichzelf als de boom des levens aan ons te schenken (1Kor. 15:45), om ons levend te maken voor onze volledige verlossing.

Wanneer deze Geest van leven in ons komt, Gods uitverkoren en verlost volk, beginnen we een wonderbaarlijk proces van het worden van God in leven en natuur, maar niet in de Godheid. Dit proces van Gods verlossing in het leven begint met onze wedergeboorte en gaat verder met onze heiliging, vernieuwing, transformatie, vorming en verheerlijking, totdat we volmaakt zijn om de bruid van Christus te zijn. Deze verlossing is de vergoddelijking van onze geest, ziel en lichaam, waardoor we volledig kinderen van God worden, precies zoals Christus is in leven, natuur en gedaante.

2. Deelhebben aan Gods Zoonschap

Paul E. Billheimer zegt ergens het volgende over hoe wij deelnemen aan het leven van God zelf om kinderen van God te worden, een 'nieuwe soort' van verlost mensheid: "Oorspronkelijk geschapen naar het beeld van God, is de verlost mensheid door middel van een goddelijk bedacht genetisch proces, bekend als de wedergeboorte, verheven tot de hoogste rang van alle geschapen wezens. Geen enkele engel kan ooit een aangeboren lid van Gods familie worden. Zij zijn geschapen, niet voortgebrachte wezens... Engelen kunnen nooit het erfgoed, de 'genen' van God bezitten. Zij kunnen nooit deelgenoten zijn van de goddelijke natuur. "

Door te zeggen dat de kinderen van God de genen van God hebben - aldus Billheimer - wordt geen fysieke relatie geïmpliceerd. Dit is een geestelijke realiteit. In 1Joh.3:9 staat: "Wie uit God geboren is... Gods zaad is blijvend in hem." De *Amplified Bible* zegt over dit vers: "Zijn levensbeginsel, het goddelijke sperma, blijft permanent in hem." Het woord voor zaad is hier wederom het Griekse woord sperma. Wanneer we ons tot God bekeren en de Heer Jezus aannemen door in Hem te geloven, worden we door God geboren om kinderen van God te worden, en bezitten we zijn erfelijkheid (zijn 'DNA') met zijn leven zelf. Wat een groot wonder is dit!

3. Deelnemen aan Gods leven

"Wie de Zoon heeft, heeft het leven" (1Joh.5:12). Christus, als de levenschenkende Geest, schenkt zichzelf als leven in onze geest (Rom.8:10), vervolgens in ons verstand (8:6) en ten slotte in ons lichaam (8:11) om ons tot mensen van leven te maken. Door dit proces, waarbij Christus als leven zichzelf schenkt aan ons hele driedelige wezen, worden wij vergoddelijkt tot zijn bruid. Hij is de boom des levens waarvan wij kunnen eten (Opb.2:7), de rivier des levens waarvan wij kunnen drinken (Joh.4:10,14; 7:37-38; Opb.22:1) en de levensadem die wij kunnen inademen (Joh.20:22). Net zoals wij moeten eten, drinken en ademen om ons fysieke leven in stand te houden, moeten wij ook eten, drinken en ademen om ons geestelijke leven in stand te houden. Na onze wedergeboorte, die ons tot een nieuwe soort heeft gemaakt, moeten wij Christus blijven ontvangen als onze levensbron voor ons levensgenot.

Net zoals we fysiek voedsel nodig hebben om te leven en volwassen te worden, zo moeten we Christus tot ons nemen als geestelijk voedsel voor onze goddelijke levensvoorziening, zodat we volwaardige kinderen van God kunnen worden. In Joh.6 openbaarde de Heer Jezus dat Hij het brood des levens is, ons geestelijk voedsel, dat we moeten eten. Natuurlijk had de Heer het hier niet over iets fysieks. Daarom zei Hij, nadat Hij ons had opgeroepen Hem te eten (vs.57): "Het aardse bestaan leidt tot niets, het is de Geest die levend maakt. Wat Ik gezegd heb is vol van Geest en leven" (vs.63).

De woorden van de Heer zijn de belichaming van Hemzelf als het goddelijke leven. Om deel te hebben aan Gods leven, moeten we dagelijks tijd doorbrengen met zijn goddelijke Woord. Wanneer we het Woord lezen met een biddende en overpeinzende geest, en zijn Woord met veel heroverweging ontvangen, wordt zijn constante Woord een persoonlijk, aanwezig en levend woord voor ons, dat Christus als levensvoorziening aan ons wezen schenkt. Gods Woord ontvangen door middel van alle gebeden (Ef.6:17-18) is zijn woord eten (Jer.15:16), deelhebben aan Christus als onze levensbron voor ons genot. Deelhebben aan Gods leven als onze voortdurende voorziening betekent dus leven van elk woord dat uit de mond van God komt (Mat.4:4).

Ook wij moeten dagelijks drinken van Christus als het water des levens. "Wie het water drinkt dat Ik hem geef, zal nooit meer dorst krijgen. Het water dat Ik geef, zal in hem een bron worden waaruit water opwelt dat eeuwig leven geeft." (Joh.4:14) Toen we Christus als ons leven en onze Verlosser aannamen, kwam Hij in ons als de bron van leven (...)

Christus is een bron die nooit opdroogt. Hij stroomt niet alleen van bovenaf, maar Hij is ook in ons geplaatst. Nu moeten we dagelijks van Hem drinken. "Laat wie dorst heeft bij Mij komen en drinken! 'Rivieren van levend water zullen stromen uit het hart van wie in Mij gelooft', zo zegt de Schrift" (Joh.7:37-38). Twee woorden uit deze passage zijn opmerkelijk: drinken en stromen.

Om het water des levens te drinken, moeten we het water des levens laten stromen. We kunnen een tuinslang als voorbeeld gebruiken: we kunnen zien of een tuinslang water "drinkt" door te kijken of er water uit stroomt. Eigenlijk zijn het drinken en het uitstromen gelijktijdig. Jesaja 12 laat zien dat we water kunnen putten uit de bronnen van de verlossing door de Heer te danken, zijn naam aan te roepen, voor Hem te zingen en Hem te prijzen (Jes.12:3-6). Dit hoofdstuk laat ook zien dat we dit water kunnen putten door "alle volken zijn daden bekend" te maken (vs.4). In onze gemeenschap met de Heer kunnen we deelhebben aan zijn leven. Om deze deelname aan Gods leven voort te zetten, moeten we zijn leven naar anderen uitstralen.

Dit deed de Samaritaanse vrouw die de Heer bij de put ontmoette. Nadat ze Christus als de bron van het leven had ervaren (Joh.4:13-15), ging ze de stad in en getuigde: "Kom mee, er is iemand die alles van mij weet. Zou dat niet de messias zijn?" (4:29) Door haar eenvoudige manier van leven gingen veel Samaritanen uit die stad in Christus geloven (4:39-42). Dit is de manier om God in Christus te ervaren als de altijd stromende levenskracht.

We moeten Hem ook voortdurend inademen als de levensadem. Er zijn drie belangrijke ademhalingen van God in de Schrift.

Gen.2:7 zegt dat God bij de schepping van de mens de 'levensadem' in de neusgaten van de mens blies. Hetzelfde Hebreeuwse woord dat hier vertaald is als adem, wordt in Spr.20:27 vertaald als geest: "Het licht van de HEER beschijnt de geest van de mens, het dringt door tot in zijn diepere gedachten." (CvdL: zie hoe in vs.27b 'gedachten' de parallel is van 'geest' in vs.27a) Zo werd de levensadem die God in de mens blies, de menselijke geest. De menselijke geest staat heel dicht bij God de Geest, maar het is niet Gods Geest, noch Gods leven. De geest van de mens is een orgaan dat door God is geschapen om God als de levensgeest te bevatten en om God de Geest als realiteit te bevestigen. Net zoals we vijf zintuigen hebben om de dingen van de fysieke wereld als realiteit te bevestigen, moeten we een ander 'zintuig' gebruiken om God te bevestigen. Dit zintuig is het geloof in onze geest (2Kor.4:13) waardoor we God kunnen zien (Ef.1:18), horen (Gal.3:2), aanraken (Jak.4:8), proeven (Ps.34:8) en ruiken (2Kor.2:16). We kunnen God, die Geest is, aanbidden in en met onze geest (Joh.4:24), en te allen tijde in de geest bidden om deel te hebben aan God (Ef. 6:18).

De tweede belangrijke ademtocht van God vinden we in Joh.20:22: "Hij blies over hen heen en zei: 'Ontvang de heilige Geest'." Bij zijn eerste ademtocht vormde God de geest van de mens in de mens (Zach.12:1). Bij deze tweede ademtocht werd God zelf in Christus als de Geest in de geest van de mens geblazen. De eerste ademtocht was voor het vormen van de geest van de mens; de tweede ademhaling was het inademen van de Geest van God in de geest van de mens. Nadat Christus de processen van incarnatie, menselijk leven en kruisiging had doorlopen, ging Hij de opstanding in om de pneumatische Christus te worden, de Christus die de Geest is (2Kor. 3:17), voor onze geestelijke ademhaling. Jeremia vertelt ons hoe we de Heer voortdurend kunnen inademen als de adem van het goddelijke leven, vooral te midden van een treurige omgeving. In Klaagl.3:55-56 staat: "Uit de diepe van de put roep ik uw naam, HEER. U hoort mijn stem. Sluit uw oor niet voor mijn zuchten (< rewacha) en mijn hulpgeroep." Hoewel Jeremia zich in de diepste put bevond, beoefende hij geestelijke ademhaling door de naam van de Heer aan te roepen. Net zoals wij onophoudelijk ademen, zegt de Bijbel ons dat we onophoudelijk moeten bidden (1Tes.5:17). We kunnen onophoudelijk bidden door voortdurend de naam van de Heer aan te roepen en zo deel te hebben aan Hem als de levensadem zelf.

De derde belangrijke ademhaling wordt genoemd in 2Tim.3:16, waar staat dat de hele Schrift "door God geïnspireerd/ingeblazen" is. Door Gods ademhaling hebben we de geest van de mens, de inwonende Geest van God in de geest van de mens, en ook het heilige woord van God. Door God als de levensadem in te ademen, kunnen we onze geest oefenen om de goddelijke Geest te ervaren in het goddelijke woord. Alle Schrift is immers door God ingegeven.

Dit geeft aan dat de Schrift, het Woord van God, de uitademing van God is. Gods spreken is Gods uitademing. Vandaar dat zijn Woord geest is (Joh.6:63), of adem. De Schrift is dus de belichaming van God als de Geest. De Geest is daarom de essentie, de substantie, van de Schrift, net zoals fosfor de essentiële stof in lucifers is. We moeten de Geest van de Schrift met onze geest aansteken om het goddelijke vuur te ontsteken.

Als belichaming van God de Geest is de Schrift (Gods Woord) ook de belichaming van Christus. Christus is Gods levende Woord (Opb. 19:13), en de Schrift is Gods geschreven woord. (Recovery Version, Mat.4:4-noot)

Dit laat ons zien hoe we kunnen deelnemen aan Gods leven door de oefening van onze geest in contact met Hem door gebed en het woord.

4. Deelnemen aan Gods natuur

Volgens 2Petr.1:4 hebben de gelovigen in Christus (door hun geboorte uit de Geest, Joh.3:5,6,8) deel aan de goddelijke natuur. De goddelijke natuur is wie God is. Volgens de apostel Johannes is God Geest (Joh.4:24), God is liefde (1Joh.4:8,16) en God is licht (1Joh.1:5). Geest is de aard van Gods persoon, liefde is de aard van Gods wezen en licht is de aard van Gods manifestatie. Deelhebben aan Gods natuur betekent deelhebben aan wat Hij is als Geest, liefde en licht, tot ons genot, onze vreugde.

Volgens Joh.4:24 kunnen we genieten van wie God in zijn persoon is door Hem in geest en in waarheid te aanbidden. In het Oude Testament gaf God de Israëlieten de opdracht Hem te aanbidden op een fysieke plaats, de tempel in Jeruzalem (Deut.12:5,11,13-14,18), en met de offergaven (Lev.1-7). In het Nieuwe Testament is onze geest Gods woonplaats (Ef.2:22), en Christus is de werkelijkheid van alle offergaven. Om te genieten van wie God in zijn persoon is, moeten we onze geest oefenen om contact te maken met God de Geest (Rom.8:16) en Hem op een gedetailleerde manier toe te passen als de werkelijkheid van alle fundamentele offergaven die in Lev. 1-7 worden geopenbaard. Dan wordt Hij onze echtheid en oprechtheid voor de ware aanbidding van God.

Tijdens onze gebeds- en gemeenschapsmomenten met de Heer kunnen we Hem aannemen als:
- ons zondoffer, Hij die een einde maakte aan de zondige natuur (Hebr.9:26; Joh.3:14);
- ons schuldoffer, Hij die a.h. kruis stierf voor onze zondige gedragingen (Hebr.9:28; 1Kor.15:3);
- ons brandoffer, Hij die volkomen was voor God, om Gods vreugde te zijn voor Gods voldoening (Mat.3:17; 17:5);
- ons graanoffer, met het fijne meel van zijn menselijkheid vermengd met de zuivere olie van de Geest van Gods goddelijkheid (Joh.19:5; 1Tim.2:5); en als:

- ons vredesoffer, Hij die onze vrede is jegens God en de mens (Ef.2:14; Kol.3:15).

Naast deze basisoffers is Hij ook:

- ons beweegoffer, de opgestane en eeuwig levende (Ex.29:24,26-27; Opb.1:18);

- ons heffer, de hemelgevarene (Ex.29:27-28; Ef.1:20-21); en:

- ons drankoffer, Hij die aan het kruis werd uitgelopen tot Gods welbehagen (Num.15:1-10; 28:7-10; Jesaja 53:12).

Johannes onthult dat we deel kunnen hebben aan God als liefde en als licht door in de gemeenschap met God te blijven (1Joh.1:3-7).

Als we in een intieme, persoonlijke gemeenschap met God blijven, hebben we deel aan God als liefde en beminnen we al onze broeders met de liefde die God zelf is. "Geliefde broeders en zusters, laten wij elkaar liefhebben, want de liefde komt uit God voort. Ieder die liefheeft is uit God geboren en kent God. Wie niet liefheeft kent God niet, want God is liefde." (1Joh.4:7-8) Zo zullen alle mensen weten dat we leerlingen van de Heer zijn, zoals Jezus zelf zei: "Ik geef jullie een nieuw gebod: heb elkaar lief. Zoals Ik jullie heb liefgehad, zo moeten jullie elkaar liefhebben. 35 Aan jullie liefde voor elkaar zal iedereen zien dat jullie mijn leerlingen zijn." (Joh.13:34-35)

Als we in gemeenschap met God blijven, genieten we ook van Hem als licht. De Bijbel leert ons dat God licht is (1Joh.1:5), Christus licht is (Joh.8:12) en het leven van Christus licht is (Joh.1:4). Bovendien zijn de gelovigen het licht voor de wereld (Mat.5:14), is het woord van God een licht op ons pad (Ps.119:105) en zijn de kerken de gouden kandelaars die schijnen met het licht van de Drie-enige God (Opb.1:20). Om in gemeenschap te blijven met God als licht, moeten we gemeenschap hebben met onze medegelovigen, in het Woord van God blijven en samenkomen met de gelovigen als gemeente om God te laten schijnen in deze donkere tijd. Dank de Heer dat we deel mogen hebben aan Hem als licht om kinderen van het licht in de Heer te zijn (Ef.5:8), en de Heer te volgen waar Hij ook gaat om het licht te hebben dat leven geeft (Joh.8:12).

5. Deelhebben aan Gods rijkdom

In Ef.3:8 zei Paulus dat het zijn opdracht was om de ondoorgrondelijke rijkdom van Christus als het evangelie te verkondigen. Hij zei ook in Kol.1:27 dat God het verlangde om bekend te maken "hoe luisterrijk het geheim is voor alle volken: Christus is in u." In Christus "is heel de goddelijke volheid lichamelijk aanwezig" (Kol.2:9). Wat we ook nodig hebben, Hij is er, de inwonende Christus. Laat er bij ons daarom een heilige eerbied zijn voor deze rijkdom en het verlangen om deel te hebben aan Christus als de rijkdom van alles wat God in Christus is.

De Heer heeft het ons heel eenvoudig gemaakt om deel te hebben aan zijn rijkdom. Paulus zegt het zo: "Hij (Christus) geeft zijn rijke gaven aan allen die Hem aanroepen, want er staat (Joël 3:5): 'Ieder die de naam van de Heer aanroept, zal worden gered.'" (Rom.10:12-13)

Deze verzen zijn niet alleen van toepassing op onze eerste redding van de eeuwige verdoemenis, maar ook op onze voortdurende redding in het leven van Christus voor onze vergoddelijking. We moeten onze geest voortdurend oefenen, met ons hart gericht op de Heer, om te roepen: "Heer Jezus!" "Niemand kan zeggen 'Jezus is Heer,' behalve door toedoen van de Heilige Geest" (1Kor.12:3).

Het aanroepen van de naam van de Heer begon met Henoch, de derde generatie van de mensheid (Gen.4:26). De Hebreeuwse naam Henoch betekent "zwakke, sterfelijke mens". Wij zijn aardse, kleien vaten, die broos, zwak en sterfelijk zijn. Maar in ons dragen we een onbetaalbare schat, de Christus der heerlijkheid. "Maar wij zijn slechts een aardse pot voor deze schat" (2Kor.4:7). We kunnen de rijkdom van deze persoon, deze schat, ervaren door de naam van deze schat aan te roepen. Wanneer we iemands naam aanroepen, ontvangen we de persoon die bij die naam hoort. Door de naam van de Heer aan te roepen, kunnen we genieten van alle rijkdommen van zijn persoon, van zijn Wezen.

6. Deelnemen aan Gods gedachten

In 1Kor.2:16 doet Paulus een opmerkelijke uitspraak: "Onze gedachten (nous) zijn die van Christus." De volgende toelichting op dit vers verduidelijkt deze bijzondere waarheid:

Omdat we organisch één zijn met Christus, bezitten we alle vermogens die Hij heeft. Het verstand (nous) is het vermogen tot intelligentie, het orgaan van begrip. Wij bezitten zo'n orgaan, het verstand van Christus; daarom kunnen we weten wat Hij weet. We hebben niet alleen het leven van Christus, maar ook het verstand van Christus. Christus moet ons verstand doordringen vanuit onze geest, waardoor ons verstand één wordt met het zijne.

(Recovery Version)

Ef.4:23 draagt ons op: "Laat u voortdurend vernieuwen in uw geest (pneuma) en uw denken (nous)." De geest die hier wordt bedoeld, is onze wedergeboren geest, die Gods leven als zijn leven heeft. Dit is de Geest die vermengd is met onze geest om ons één geest met de Heer te maken (Rom.8:16; 1Kor.6:17). Deze vermengde geest moet zich verspreiden in ons denken om de geest van ons denken (CvdL: // 4:23 in NBG51) te worden. De vernieuwende Heilige Geest schenkt Gods gedachten aan ons denken door middel van het heilige Woord. We moeten onze geest oefenen om over Gods Woord te bidden en het zwaard van de Geest, dat wil zeggen het Woord van God, te ontvangen door middel van alle gebeden (Ef.6:17-18). Naarmate we dit beoefenen, worden Gods gedachten, Gods logica, Gods overwegingen, Gods denken zelf, de onze.

Jes.55:8-11 is een uitstekend gedeelte van het Woord, dat ons laat zien hoe Gods gedachten en wegen de onze worden door een organische toepassing van zijn woord op ons innerlijk.

⁸ Mijn plannen zijn niet jullie plannen, en jullie wegen zijn niet mijn wegen – spreekt de HEER.

⁹ Want zo hoog als de hemel is boven de aarde, zo ver gaan mijn wegen jullie wegen te boven, en mijn plannen jullie plannen. ¹⁰ Zoals regen of sneeuw neerdaalt uit de hemel en daarheen niet terugkeert zonder eerst de aarde te doordrenken, haar te bevruchten en te laten gedijen, zodat er zaad is om te zaaien en brood om te eten – ¹¹ zo geldt dit ook voor het woord dat voortkomt uit mijn mond: het keert niet vruchteloos naar Mij terug, niet zonder eerst te doen wat Ik wil en te volbrengen wat Ik gebied.

Vs.8-9: De gedachten en wegen van de Allerhoogste God zijn zo verheven, zoals de hemel hoger is dan de aarde, in vergelijking met onze gedachten en wegen. Hoe kunnen zijn verheven, hemelse en goddelijke gedachten onze gedachten worden?

Vs.10-11 laten ons zien hoe: Het woord dat uit de mond van de Heer komt, wordt verkondigd door regen en sneeuw. We hebben de regen van Gods Woord nodig om onze gedachten te verfrissen, te voeden en te doordrenken met Gods gedachten en onze wegen met Gods wegen. We hebben de sneeuw van Gods Woord nodig om de negatieve kiemen in ons gedachteleven te doden en vluchtige en impulsieve gedachten te temperen. Naarmate deze goddelijke regen en sneeuw van het Woord onze geest doordrenken met Gods gedachten, zullen we het zaad van het leven voortbrengen om in anderen te zaaien en het brood des levens om anderen te voeden.

Filip.2:5-8 zegt: "⁵Laat onder u de gezindheid heersen die Christus Jezus had. ⁶Hij, die de gestalte van God had, maakte er geen aanspraak op aan God gelijk te zijn, ⁷maar deed afstand van zijn positie en nam de gestalte aan van een dienaar. Hij werd gelijk aan de mensen, en als mens verschenen ⁸heeft Hij zich vernederd en werd gehoorzaam tot in de dood – de dood aan het kruis."

Wanneer we de gedachten van God door middel van ons gebedsvolle lezen van de Heilige Schrift toelaten in onze geest, wordt ons denken getransformeerd. We denken niet na over wat anderen voor ons kunnen doen, maar over wat wij voor anderen kunnen doen om Christus in hen te delen, tot opbouw van het Lichaam van Christus. Onze geest wordt één met de geest van onze Slaven-Verlosser, die niet gekomen is om gediend te worden, maar om te dienen (Marc.10:45).

7. Deelnemen aan Gods beeld om Gods gelijkenis te dragen

De Schrift onthult ook dat we deel kunnen uitmaken van Gods beeld. God schiep de mens naar zijn beeld omdat Hij wil dat de mens zijn manifestatie is (Gen.1:26). Net zoals een handschoen naar het beeld van een hand wordt gemaakt om een hand te omvatten en uit te drukken, zo werd de mens naar Gods beeld geschapen om God te omvatten en uit te drukken. God schiep alle levende wezens naar hun specifieke soort, genus of geslacht. Maar toen Hij de mens schiep, schiep Hij de mens niet naar de soort van de mens. Hij schiep de mens naar Gods soort door de mens naar zijn beeld en gelijkenis te scheppen.

De apostel Paulus noemt de geschapen mens zelfs "van Gods geslacht" (Hand.17:29; NBV: "Uit Hem komen ook wij voort"). De geschapen mens is de soort van God, het geslacht van God, maar alleen in uiterlijke vorm en niet innerlijk. De geschapen mens heeft de uiterlijke vorm van Gods wezen en eigenschappen. Net zoals God een verstand, emotie en wil heeft, zo schiep Hij de mens met een verstand, emotie en wil. Ons verstand is gemaakt om de gedachten van God te bevatten (Ps.139:17), onze emoties zijn gemaakt om de gevoelens van God te bevatten (Opb. 2:6), en onze wil is gemaakt om de bedoeling van God te bevatten (Filip.2:13). Zoals God Geest is, zo schiep Hij de mens met een geest (Job 32:8; Zach.12:1). Het verstand, de emoties en de wil van de mens zijn gemaakt om Gods verstand, emoties en wil te bevatten. De geest van de mens is geschapen om God als Geest te bevatten (Rom.8:16; 2Tim.4:22).

Wanneer God in Christus in een mens intreedt, ontstaat er een nieuwe soort, een soort God-mensen, een "God-mens-soort". Deze God-mensen, de zonen van God, zijn niet alleen geschapen naar het beeld van God in zijn uiterlijke vorm, maar worden ook getransformeerd naar en gelijkvormig gemaakt aan het beeld van Christus in en met zijn innerlijk wezen. Blijkens 2Kor.3:18 worden we getransformeerd naar hetzelfde beeld, namelijk het beeld van de opgestane en verheerlijkte Christus. Transformatie is de metabolische functie van het goddelijke leven in de gelovigen. Wanneer we ons hart tot de Heer keren in onze gebedsvolle gemeenschap met Hem, wordt de sluier van ons hart weggenomen en kunnen we Hem aanschouwen met een onbedekt gezicht (2Kor.3:16,18). Terwijl we dit doen, vindt er een goddelijke stofwisseling in ons plaats. Het nieuwe element van de rijkdommen van Christus wordt overgedragen op ons verstand, onze emoties en onze wil, en het oude element van ons natuurlijke wezen wordt geleidelijk afgevoerd en geëlimineerd. Zo worden wij een nieuwe schepping in Christus (5:17).

Rom.8:29 zegt dat we 'het evenbeeld' worden van Christus, de eerstgeboren Zoon van God, om gelijk te worden aan Hem. Vorming is het eindresultaat van transformatie. Het is de vorming van ons innerlijk en omvat ook de vorming van onze uiterlijke verschijning, zodat we volledig overeenkomen met het verheerlijkte beeld van Christus. Door het proces van transformatie en vorming zullen we uiteindelijk Gods gelijkenis dragen.

1Joh.3:2 zegt: "Geliefde broeders en zusters, wij zijn nu al kinderen van God. Wat we zullen zijn is nog niet geopenbaard, maar we weten dat we aan Hem gelijk zullen zijn wanneer Hij zal verschijnen. want dan zien we Hem zoals Hij is."

8. Deelhebben aan Gods glorie

Hebr.2:10 zegt dat God vele kinderen in zijn luister laat delen voor zijn volledige openbaring daarvan (Rom.8:19). De glorie van God is in feite God zelf. Hij is 'de Vader der heerlijkheid' (Ef.1:17; NBV: 'de Vader in al zijn luister'), 'de Heer van alle luister' (1Kor.2:8) en de Geest der heerlijkheid (1Petr.4:14; NBV: 'de Geest in al zijn luister') – de Drie-eenige God der heerlijkheid (Hand.7:2; NB: Go in al zijn luister').

In zijn volledige verlossing vernieuwt God eerst onze geest (Joh.3:6), vervolgens transformeert Hij onze ziel (Rom.12:2) en ten slotte verheerlijkt Hij ons lichaam (Filip.3:21) om ons gelijk te maken aan de glorieuze Christus in alle drie delen van ons wezen. "Christus is in u. Hij is uw hoop op goddelijke luister" (Kol.1:27), het zaad der heerlijkheid, om in ons te groeien en uit ons te bloeien tot onze verheerlijking.

Bij de wederkomst van de Heer zal Hij enerzijds uit de hemel komen in heerlijkheid (Opb.10:1; Mat.25:31; NBV: 'omstraald door zijn luister'); anderzijds zal Hij vanuit ons binnenste komen om in ons verheerlijkt te worden. 2Tes.1:10 zegt dat Hij zal komen "om te worden geprezen door al zijn heiligen."

Vandaag worden we getransformeerd van een niveau van heerlijkheid naar een hoger niveau – van heerlijkheid tot heerlijkheid (2Kor.3:18; NBV: 'meer en meer naar de luister...veranderd'). Uiteindelijk, wanneer we volledig voorbereid zijn om Christus' bruidstad te zijn, zullen we de heerlijkheid van God ontvangen voor de volledige manifestatie en openbaring van God, want van de stad wordt gezegd dat ze 'schitterde van zijn door Gods luister' (Opb.21:2,11).

We moeten ons voorbereiden op die dag door onszelf te oefenen om voortdurend deel te nemen aan Gods goddelijkheid – Gods zoonschap, Gods leven, Gods natuur, Gods rijkdom, Gods denken, Gods beeld en Gods heerlijkheid (glorie, luister). Dit is de ware oefening in godsvrucht, de oefening van onze geest om Christus te leven in ons dagelijks leven, tot Gods manifestatie (1Tim.4:7; Fil 1:21) (...)

Om ten volle deel te hebben aan alles wat God is, moeten we ons ten slotte volledig aan Hem wijden door Hem de eerste, de voorrang, de hoogste en meest prominente positie te geven in elk aspect van ons leven (Kol.1:18; Opb.2:4). "Maar het is zoals geschreven staat: 'Wat het oog niet heeft gezien en het oor niet heeft gehoord, wat in geen mensenhart is opgekomen, dat heeft God bestemd voor wie Hem liefhebben'" (1Kor.2:9).